

Atatürkorganize

İZMİR ATATÜRK ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ DERGİSİ

KASIM
2020

SAYI 180

ÖNCELİĞİMİZ HAYATTA KALMAK

DEPREM
YIKTI
DAYANIŞMA
CANLANDI

ÜÇÜNCÜ
ÇEYREKTE
YÜZDE 6,7
BÜYÜDÜK

UĞURTAŞ:
YAPISAL
REFORMLAR
KAÇINILMAZ

-Sulu, çekirdeksiz, çok tatlı...
İçinde zehirli tarım ilacı ve
hormon denen şeyler de yokmuş.
-Yani tamamen doğal.
-Ayyynen öyle.

her mandalina doğal

LÖSEV SATSUMASI

değildir!

Satış yerleri: LSV DÜKKAN'lar

-Lösemili çocuk dostu marketler

-Kargo ile lsvdukkan.com

DOĞRU HAMLELERİN PUSULASI

Sanayinin gelişiminde
kuruluşundan bugüne
doğru Bölgeyiz...

M.Kemal Atatürk Blv. No:42 35620 Çiğli/İzmir
T. (0232) 376 71 76 - F. (0232) 376 71 00
iaosb@iaosb.org.tr • www.iaosb.org.tr

İZMİR ATATÜRK
ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

Yapısal reformlar kaçınılmaz

**Hilmi
UĞURTAŞ**

İzmir Atatürk
Organize Sanayi
Bölgesi Yönetim
Kurulu Başkanı

Değerli Sanayici Dostlarım, Küresel salgın tüm dünyayı sarsmaya devam ediyor. Bu dönemde hasta ve kayıp rakamları zirve yaparken, Türkiye’de de salgının etkin olmaya başladığı Mart ayından bugüne değin en yüksek sayılara ulaşıldı. İnsanların vefatları nedeniyle yaşanan büyük acılara, gelecek kaygısı gibi büyük bir travma da eşlik ediyor. Salgının etkilerinin azaltılması için kapanma şart gibi görünürken, kapanmaların sosyo-ekonomik yapı üzerinde yaratacağı hasarların altından nasıl kalkılacağı ise hala cevap bulunamayan bir soru. Bu nedenle tüm ülkeler salgın ile mücadeleye ve ekonomik olarak ayakta kalma politikaları arasında yalpalamaya devam ediyorlar. Alınan kararlarda ne radikal bir kapanma ne de sosyal hayata serbestlik verme gibi açık ve net mesajlar yok. Biraz oradan, biraz buradan alınıp oluşturulan tedbirler ne salgının yavaşlamasına ne de ekonomik yoksunlukların azalmasına çare oluyor.

Çok radikal kararların alınmasına engel olan pek çok gösterge de önümüze geliyor. Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF) tarafından yapılan yeni bir araştırma, küresel salgın nedeniyle yılın ilk dokuz ayındaki küresel borçlanmanın 15 trilyon dolar artarak, yıllık 280 trilyon dolara doğru gittiğini gösteriyor. 2019 yılı sonunda yüzde 320 olan küresel borçların GSYH’ye oranının, 2021 başında yüzde 370’lere gelmesi bekleniyor. Sadece bu yıl gelişmekte olan ekonomilerin borç yükünün

yüzde 26 arttığı görülüyor. Bu borçlanmaların ödeme tablolarına baktığımızda ise borç ödemek için ayrılan kamu gelirlerinin gittikçe artması kaçınılmazdır.

Bu ne demektir? Gelecekte bu borçlara ödenecek paralar nedeniyle kamunun ülke ekonomisine vereceği desteklerin doğal olarak azalacağı, demektir. Bu desteklerin azalması doğrudan üretim ve istihdamı etkileyecektir. Bu durumda borçlarını çeviremeyen, temerrüte düşen ülke sayısının artması da kaçınılmaz olacaktır. Gelişen ekonomilerin 2021 yılında geri ödemesi gelen borç tutarının 7 trilyon dolar ile toplam borcun yüzde 15’ine denk geldiğini de görünce, borçlu ülkelerin para birimlerindeki dalgalanmaların devam edeceğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Türkiye gelişmekte olan ülkeler grubunda olduğu için genelde o grubun verilerine bakıyoruz. Ancak gelişmiş ülkelerdeki borçlanmalar da yüzde 50 oranında artmış gözüküyor. Bu ülkelerdeki borçlanmaların GSYH’lara göre oranının yüzde 430’u geçtiği gerçeği de bize, dar günde kimsenin kimseye çok faydası olmayacağını, bulunacak kaynak ve yardımların da maliyetlerinin yüksek olacağını söylüyor. Standart Chartered isimli finans kuruluşu da dünyada bu boyutta artan borçlanmaya rağmen, KOBİ’lerin bu borçlanmadan yeterli payı alamadıkları için ciddi darbe aldığına vurgu yapıyor. Ticari kredilerde KOBİ’lerin yüzde 40’ının istediği destekleri alamadığını söyleyen bu araştırma, ticari finansman bulamayan bu işletmelerin üretim ve ihracatta da geri kaldığını göstermektedir.

Bu genel görünümün bizlere söylediği tek şey vardır: ekonomimizin bulunduğu yerden kalkması için finansmana ihtiyacımız vardır. Bunun için yerli sermayemiz de yetmemektedir. İstikrar için dışarıdan kaynak bulunması şarttır. Bu süreç de çok zorlu ve maliyetli olacaktır.

Ekonomi yönetimindeki değişim

Son ay içinde ekonomi yönetiminin tepesinde yapılan değişimleri bu yönde atılacak adımların habercisi olarak yorumlayabiliriz. Önce Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı’nın ardından da Hazine ve Maliye Bakanı’nın yeni isimlerle değiştirilmesi, daha sonra da tekrar Türkiye gündemine getirilen özellikle hukuk alanındaki reform söylemleri her şeyden önce finansman alanındaki global oyunu söyleyebiliriz. Diğer yandan, seçim sonrası Biden’li ABD’ye karşı da alınan temkinli tavrın, ortamın bir süre sakinleşmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

Tüm bu gelişmeler arasında TCMB’nin politika faizini yüzde 15’e çıkarma hamlesi çok ses getirdi. Aslında bu rakam piyasa dinamikleri içinde para işlemlerinde uygulanan oranın, ilanı oldu. Ancak bu artış en azından faizde bir sadeleştirmeyi getirdi. Bu adımdan sonra

Kasım ve Aralık aylarında enflasyonda bir yükselme beklenmektedir. Bu durumda döviz kuru üzerindeki oynaklığın bir süre daha devam edeceği, ancak daha sonra stabil hale gelmeye başlayacağı düşünülmektedir.

Faiz artışı sonucunda güçlü kredi ivmesinin düşmesi, iç talebin daralması ve ithalatın düşmesi cari işlemler dengesi üzerinde etkili olacaktır. Cari açığın düşmesi ile döviz ihtiyacının azalacağı düşünülmekte, kredi daralması ile de dövize talebin azalması hedeflenmektedir.

Cari açıkta bu gelişme yaşanırken bütçe açığının ve iç borcun kaçınılmaz bir şekilde yükselmesi beklenmektedir. Daralan talep nedeniyle işletmeler yüksek faizle maliyeti artan borçlarını çevirmekte zorlanacak, bu durumda kamuyu yardım ve desteklerin artması için zorlayacaktır. İşte bu noktada yine dönüp dolaşıp bizde olmayan bu kaynağın dışarıdan sağlanması meselesine geliyoruz.

Bu dönemde TCMB'ye güvenin tekrar tesis edilmesi, kurun yükselişinin ve dalgalanmasının dengelenmesi, enflasyon artışının yavaşlatılması ve yüksek faiz nedeni ile Türkiye'ye sıcak para girişinin olacağı gözükmemektedir. Yapılan faiz artışı sonrasında Türkiye'nin CDS'inin 400'ün altına düşmesi olumlu beklentileri artırmaktadır.

Bu sıcak para akışı beklentileri içinde isteğimiz, yüksek kazanç odaklı kısa vadeli girişlerden çok, yatırım ve üretime yönelik uzun vadeli sermayeyi Türkiye'ye çekebilme. Bunun için de nelerin gerektiğini hepimiz çok iyi bilmekteyiz. Yıllardır 'yapısal reformlar' diyerek sürekli dile getirilen adımlar Türkiye'nin bulunduğu bu kritik eşikte artık kaçınılmaz hale gelmiştir.

Hukukun üstünlüğü, adalet ve yargı bağımsızlığı, geniş çerçeveli demokrasi anlayışı, bağımsız çalışması gereken kurumlardan siyasetin elini çekmesi, kamuda bilgi ve liyakatin öne geçmesi, ulusal ve uluslararası politikalarla gerginlikleri azaltıcı, mümkünse her sorunu diyalog masasına taşıyacak adımların atılması, kısaca yatırımcıya güven verecek Türkiye algısının oluşturulması için ülkenin tüm unsurları birlikte çalışmalıdır.

Yabancı yatırım derken aklımıza hep Türkiye'ye gelip sifırdan bir yatırımı gerçekleştirecek yatırımcıyı düşünmemek gerekir. Bizim şirketlerimizin de dünyada başarıları görülmüş, çok uluslu, çok ortaklı şirketlerin yapılanmaları içinde yer almasını sağlamak gereklidir. Bunu sağlamanın ilk yolu da şirketlerimizi uluslararası işbirliklerine, ortaklıklara, ortak projelere hazır hale getirmemizdir. İşletmelerimizi küresel pazarda güçlü oyuncular haline getirmenin tek yolu da onları bu rekabette öne çıkaracak insan kaynağının, Ar-Ge ve inovasyon ortamının, teknoloji tabanlı ürün

çeşitliliğinin sağlanmasıdır.

İhracat başarılı mı?

'Şu an durumumuz ne' dersanız, sadece bir rakam ile bunu özetlemek mümkündür. Türkiye'nin son beş yılda ihracatı yüzde 20 oranında artarken, kilogram başına ortalama ihracat birim fiyatı 1,6 dolardan 1,09 dolara düşmüştür. İhracatta başarı olarak değerlendirilen rakamların içine baktığımızda ürün başına değer artışını değil, miktar olarak satış artışını görmekteyiz. Elbette, ticaret savaşları, Brexit, bölgesel gerginlikler gibi nedenlere bir de küresel salgın eklenince düşen talep karşısında ihracatta fiyat değiştirmek neredeyse imkansız hale gelmiştir. Hatta bazı sektörlerde şirketlerimiz iskonto talepleri ile karşı karşıya kalmıştır. Bu kıskaç, şirketlerimizde hem ürün başına değerleri düşürmüş hem de karlılığı yok etmiştir. Peki tüm bu şartlara rağmen değerini, satış gücünü ve talebini kaybetmeyen ürünler yok mudur? Elbette vardır. Bunlar da teknoloji tabanlı, katma değeri yüksek ürünlerdir.

Öyleyse, yeniden yapılanma ya da reform dönemi olarak adlandırılan bu dönemde sadece şirketlerimizin küresel salğından sağ çıkması değil, bu çıkışın yüksek rekabet gücü ile birlikte olmasının sağlanması gereklidir. Çünkü küresel salgın, rekabet içinde olduğumuz, aynı kategorilerde mücadele ettiğimiz ülkelerin önüne geçme şansı vermiştir. Salgının etkileri azaldığında yaşanacak yarışa herkes aynı çizgiden başlayacaktır.

Önceliğimiz hayatta kalmak

Elbette bir sanayici olarak, üretim ve istihdam düzleminde ekonomi ve finans kaynaklı olgulara odaklanıyorum. Ancak, bugünlerde aklımızdan hiç çıkmayan bir gerçek ise hastalanmamak ve hayatta kalmak için yapmamız gerekenlerdir. İnsanoğlu, mantık ve iradesini kullanarak önlemlerden taviz vermeden yaşamayı, üretmeyi becerecek yetenektedir. Bu gerçekten hareketle, küresel salgın altında sağlığımız ve güvenliğimizden feragat etmeden yaşamı sürdürmeyi başarmalıyız. **Bu noktada aşı çalışmalarında yaşanan gelişmeleri memnuniyetle ve umutla takip ediyoruz.** Türkiye'nin yakında başlayacak olan küresel aşılama dönemine her türlü hazırlığını ve planlamasını yapmış bir biçimde girmesini bekliyoruz. İstenen sayıda aşının, planlanan öncelik ve zaman çizelgeleri içinde toplumun her kesime ulaşmasını sağlamak, Türkiye'nin içindeki sosyal barışına büyük katkı vereceği gibi uluslararası camiada da sosyal devlet olma gücünü gösterecek bir adımdır. Kendi vatandaşımıza vereceğimiz güven, küresel düzlemde de kurmamız gereken güvenin yapı taşı olacaktır.

SAHİBİ
İAOSB Yönetim Kurulu Başkanı
Hilmi UĞURTAŞ
SORUMLU MÜDÜR
Hüseyin DOĞAN
YAYIN İCRA KOMİTESİ
Hilmi UĞURTAŞ - Enver OLGUNSOY
Nedim ATILLA - Hüseyin DOĞAN

Muhabirler
Meryem Fulya YAZICIOĞLU
Bestenigar PEKER
YÖNETİM YERİ
İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi
M. Kemal Atatürk Bulv. No:42 - 35620
Çiğli / İZMİR
Tel: (0232) 376 71 76 Fax: (0232) 376 71 00
E-mail: iaosb@iaosb.org.tr
Web: www.iaosb.org.tr

BASKI:
Hürriyet Matbaası
5501 Sokak No: 6 Kat: 1 Tuna Mah. Camdibi - İzmir
Telefon: (0232) 435 69 69
Faks: (0232) 462 31 62
www.hurriyetmatbaa.com
Atatürk Organize Haber, İAOSB'nin aylık yayın organıdır. Dergide yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yayınlanan yazılar aksi belirtilmedikçe İAOSB'nin resmi görüşünü yansıtmaz. İmzalı yazılarda belirtilen görüşler sadece yazarlarına aittir.

8 Deprem binaları yıktı, dayanışma ruhu ayağa kalktı

8

Deprem binaları yıktı, dayanışma ruhu ayağa kalktı

14

Nefeslerin tutulduğu saat: 09:05

15

İAOSB'nin 'Okulu Temiz', velilerin içi rahat

16

Sanayi üretimi Eylül'de arttı

17

Üçüncü çeyrekte yüzde 6,7 büyüdük

19

Özel sektörün kısa vadeli yurt dışı borcu düştü

21

Ekonomide Elvan-Ağbal dönemi

22

Bazı alacakların yeniden yapılandırılması kanunu çıktı

24

Ekonomideki gelişmeler nasıl yorumlandı?

28

Katmerciler: Ülkemizle birlikte büyüyeceğiz

34

Yurt dışı alacaklarının şüpheli alacaklara atılması

36

Üreticiye de tüketiciye de kazandıran kooperatif, tarıma güneş gibi doğuyor

40

Elektrikli otomobil talebi neden patladı?

44

Kültür hazinelerini derleyen insan: Emin Nedret İşli

48

İlgın Tanay, içindeki yüzleri tablolara yansıttı

52

Grip, soğuk algınlığı, Covid-19

54

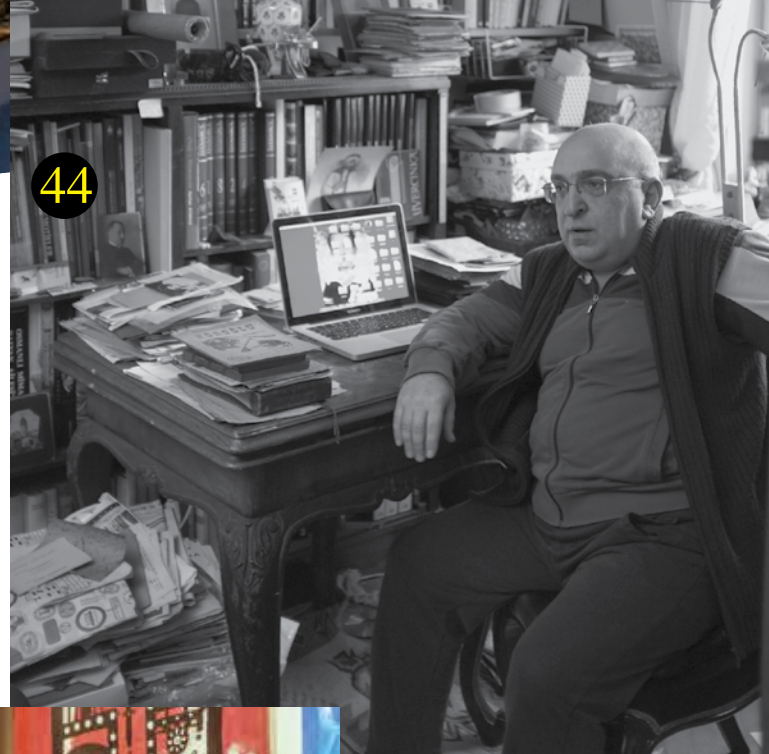
Corona aşısında mutlu son yakın

58

Sürdürülebilir kentleşme

60

Kültür masraf değil yatırımdır diyen kent: Bilbao

Doğa, “Deprem hayatınızın bir parçası, ona göre yaşayın” dedi. Ancak, 30 Ekim’de İzmir Depremi’nde gördük ki, doğanın sesine kulak vermemişiz. Ne dersek diyelim, deprem yine canımızı yaktı.

DEPREM BİNALARI YIKTI

Dayanışma ruhu ayağa kalktı

Deprem, yaşadığımız coğrafyanın değiştirilemez bir gerçeği. Bu gerçeği kabul etmek ve onunla yaşamak zorundayız. Bu gerçeklik içinde önemli olan tek şey, deprem felaketinin yaratacağı maddi ve manevi kayıpları en aza indirmek, mümkünse sıfır noktasına çekmektir. Bunu yapabilmenin yolu da bilimden, doğa ile barışık yaşamaktan, eğitimden, sağduyudan geçmektedir.

Doğa zaman zaman depremleri ile bizlere yapılması gerekenleri hatırlatır. Bu hatırlatmaların en büyüğünü 1999'da Gölcük Depremi'nde yaşadık. Bu tür büyük kayıpların yaşandığı felaketler sonrasında insanoğlunun yaşananların tekrar edilmemesi için aklına başına alması ve gerekenleri yapması beklenir. Gelin görün ki, bu coğrafyada yaşanan pek çok acının çok çabuk tarih yapraklarına gömüldüğü gibi 1999 depreminin de korkuları o depremi bizzat yaşayanların dışında çok çabuk atlatıldı.

Doğa küçük-büyük, kayıplı-kayıpsız sarsıntılarla binlerce kez bizleri uyardı. "Deprem sizin hayatınızın bir parçası. Onu kabul edin ve ona göre yaşayın" dedi. Ancak 30 Ekim İzmir depreminde bir kez daha gördük ki, doğanın sesine kulak vermemişiz. İsterseniz cahillik, bilgisizlik, umursamazlık diyelim, isterseniz kazanç hırsları, başkalarının canına malına duyarsız kalmak diyelim, bir şekilde deprem yine canımızı yaktı.

Öncelikle bu depremde hayatlarını kaybeden tüm vatandaşlarımıza rahmet, ruhu ya da bedeni yaralananlara acil şifalar, yakınlarını kaybedenlere ise sağlık ve sabır diliyoruz. Canını kurtarıp, malını kaybedenlere ise umut, yaşam gücü ve sevinci diliyoruz.

Ulusumuzun çok özel bir tavrı vardır. O da zor günde, zor anda yardıma ihtiyaç duyanın yanında olmak, ona el vermektir. 21. yüzyılın yaşam şartları nedeniyle erozyona uğradığı söylenen bu değer, hala içimiz-

de yaşadığını İzmir depremi sonrasında bir kez daha gördük.

Depremi yaşanmasının üzerinden dakikalar geçmesine rağmen, yıkılan, hasar gören binaların etrafında başlayan sevgi ve dayanışma dalgası çok kısa sürede tüm İzmir'i sardı. Bu da yetmedi tüm Türkiye'nin geçmiş olsun dilekleri, ne yapabiliriz arayışları İzmir'e aktı.

Devlet, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, özel sektör kuruluşları, gönüllü vatandaşlar herkes bir şeyler yapabilmek, bir destek ve yardımda bulunabilmek için seferber oldular. İzmir ve İzmir'e yakın şehirlerdeki tüm arama kurtarma ekipleri Bayraklı'ya aktı. Büyük bir bilinç içinde çok çabuk koordine olarak, çalışmalara başladılar. Bir yandan enkazlardan insanlarımızı dışarıya çıkarma gayreti sürerken, diğer yandan bu felakette evlerini, yuvalarını kaybeden insanlarımızın konaklaması, korunması, beslenmesi, sağlık hizmeti alabilmesi için gereken üniteler planlanarak, en kısa sürede işlevsel hale getirildi.

Herkesin koşuşturmasını görüp, hem acının hem de dayanışmanın yoğunluğu

Depremi yaşanmasının üzerinden dakikalar geçmeden yıkılan, hasar gören binaların etrafında başlayan sevgi ve dayanışma dalgası, çok kısa sürede İzmir'i sardı. Türkiye'nin dilekleri İzmir'e aktı.

ile ağlamamak mümkün değildi. O kadar çok şey o kadar kısa sürede ve elbirliği içinde yapıldı ki, o acı gün yerini karanlığa bırakırken depremzede yurttaşlarımız yalnız değillerdi.

Neler yapılmadı ki; deprem sonrası enkazda ilk saatlerin önemini gayet iyi bilen arama kurtarma ekipleri inanılmaz bir gayretle işe koyuldu. Enkazdan çıkarılan her canlı onların umut ve enerjilerini arttırdı. Covid-19 belası ile aylardır mücadele eden sağlık çalışanlarımız, o kocaman gönüllerinde depremzedelerimize de yer açtılar. Enkazdan çıkan herkes herkesin kardeşi, herkesin evladı, herkesin arkadaşı, herkesin kedisini oldu. İsimler unutulmuş bir şekilde, sadece depremzedeler ve onların yanındaki yurttaşlar olarak saatlerini, günlerini birlikte tükettiler.

Daha ilk gün binlerce çadır kuruldu. Battaniye dağıtıldı. Yemek araçları, seyyar tuvaletler kuruldu. Spor salonları kullanıma açıldı. Başta Basmene'deki turizm sertifikalı oteller olmak üzere, saat saat yayılan bir dalga gibi İzmir merkez ve ilçelerindeki oteller kapılarını açtılar. Kiralık evi boş olanlar evini, odası boş olan odasını açtı.

İş insanları henüz satışı tamamlanmamış boş dairelerini, yazlıkları boş duran mal sahipleri yazlıklarını açtılar. Tanıyan, tanımayan birbirini misafir etti. Daha ilk saatler-

den itibaren restoranlar, kafeler, büfeler sıcak çayla, sıcak çorba ile onları kucakladılar. Çadırların etrafında evleri sağlam kalıp, felaketi atlatanları çayla, çorbayla, yemekle hiç yalnız bırakmadılar.

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından pandemi dolayısıyla başlatılan "Biz Varız" kampanyası hemen depremzedeleri de kucaklayacak şekilde

genişletildi. Uyku tulumu dendi, bir günde 7 bin tulum geldi. Bebek maması, tuvalet kağıdı dendi birkaç saatte tamamlandı. Giyimlerini, kuşamlarını, ayakkabılarını yıkan enkaz altında bırakanlara ayakkabı, bot, giyim eşyası yığıldı. Herkes o kadar özenliydi ki, Covid-19 nedeniyle kimseye başkasının giydiği, kullandığı eşya verilmedi.

Belediyelerin, ilgili kurum ve kuruluşlarının santralleri bir şey lazım mı diye arayanlara cevap veremez hale geldi. Sosyal medyadan iletişim kuranlar trafiğin özellikle yıkım olan bölgelerden uzaklaşması, cep telefonu kullanımlarının kısıtlanarak enkaz altından haber almanın kolaylaşması için her tarafa haber uçurdular. Bir yandan AFAD, bir yandan Kızılay, bir yandan İzmir Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri yardım oldu, hizmet oldu, yağdı. Kimse susuz, aç, açıkta bırakılmadı. Sadece kaybedilenlerin acısı çözümsüzdü.

Enkazlar temizlendi, hayatını kaybedenler gözyaşları içinde ebedi hayata uğurlandı. Ancak geride kalanların hala desteğimize ihtiyaçları var. Onların mad-

di ve manevi desteklenmelerinin devam etmesi şart. Onlar sadece yakınlarını, yuvalarını, eşyalarını kaybetmediler. Onların tekrar yaşam sevinçlerini kazanmaya, kendilerini güvende hissetmeye ihtiyaçları var.

Bugün görüyoruz ki, merkezi ve yerel yönetimleri ile sivil toplum örgütleri ve vatandaşları ile bu mücadele devam ediyor. Yapılan planlamalar, yardımlar devam ediyor. Açılan kampanyalar ile dayanışma ve yardımlaşma ateşi alev alev yanıyor.

Pek çok felaketten sonra ilk günlerde yaşanan ilgi günlerinden sonra terk edilmişliğin yaşanmasına İzmir müsaade etmeyecektir.

Evet, İzmir bu deprem ile çok sarsıldı. Binalar yıkıldı, kayıplarımız, acılarımız oldu. Ama yaratılan dayanışma-yardımlaşma-kenetlenme-birleşme adına ne dersek diyelim İzmirli olmanın, insan olmanın gereklerini yerine getirmekte çok özel bir hikaye yazdı tüm insanlar.

Diliyoruz ki bu hikaye hiç unutulmasın ama bir daha da yazılmak zorunda kalınmasın.

Sabancı
Üniversitesi

“ Bilim ve teknolojiye
öncülüğümüzü yeşil enerjiyle
devam ettirmek için çevreci
ve doğa dostu teknolojileri
kullanmaya özen gösteriyoruz.
Bu projeleri hayata geçirirken
Enerjisa İşimin Enerjisi
çözümlerinden
Güneş Enerjisi ve
Kojenerasyon sistemlerini
tercih ettik. ”

Rasim Karas
Sabancı Üniversitesi
Genel Sekreteri

**İŞİMİN
ENERJİSİ**

Nefeslerin tutulduğu saat: 09:05

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi katılımcı ve çalışanları; ülkemizin kurucusu, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün aramızdan ayrılışının 82. yılında Ulu Önderi, İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Atatürk Meydanı'nda düzenlenen törenle saygıyla andılar.

Pandemi nedeni ile oluşturulan sosyal mesafe kurallarına uyarak saat 09:05'te bir araya gelen katılımcılar ve çalışanlar, saygı duruşunun ardından İstiklal Marşı'nı okudular. Ulu Önderimizi bir kez daha saygı, özlem ve minnetle anıyoruz.

İAOSB'nin 'Okulu Temiz', velilerin içi rahat

İçinde bulunduğumuz pandemi sürecinde gösterdiği titizlikle ilk günden bu yana göz dolduran Özel İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Nedim Uysal Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Milli Eğitim Bakanlığı ile Türk Standartları Enstitüsü tarafından verilen 'Okulum Temiz' Belgesini almaya hak kazandı.

Eğitim kurumlarında hijyen sağlama amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı ile Türk Standartları Enstitüsü (TSE) arasında başlatılan 'Okulum Temiz' uygulaması kapsamında, okulların yüz yüze eğitime geçişi için şartları karşılamalarının ardından başvuruda bulunması istenmişti.

Aldığı önlemler ve yüksek hijyen kurallarının şartsız uygulanması ile çatısı altında öğrencilerinin pandemi sürecinden etkilenmesine olasılık vermeyen Özel İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Nedim Uysal Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı'nın birlikte hazırladığı Hijyen Kılavuzu doğrultusunda uyulması gereken tüm kuralları yerine getiriyor.

Bu kapsamda okulda yapılan başlıca çalışmalar ise şöyle:

- Okul girişinde dezenfekte paspasları ile öğrencilerin ayakkabıları dezenfekte ediliyor.
- Güvenlik kapısı girişinde her bir öğrenci, öğretmen ve görevlinin ateş ölçümü yapılıyor, öğrencilerin geldiği dönemlerde günlük

ateş kayıtları tutuluyor.

- Her gün tüm ekip için HES kodu sorgulaması yapılıyor, gelen ziyaretçiler için de aynı uygulama yapılıyor.
- Güvenlikten itibaren her yerde (kapı girişleri, sınıflar, tuvaletler) dezenfektanlar yer alıyor.
- Öğretmenlere ve görevlilere düzenli olarak maske ve dezenfektan dağıtımı yapılıyor. Öğrencilere maske veriliyor.
- Sınıf sayıları 12'ye düşürülerek, sosyal mesafe kurallarına uygun oturma sistemi oluşturuldu.
- Yemekhane masaları iki kişilik hale getirildi ve araya siperlik konuldu.
- Atölyelerde yan yan bulunan deney setlerinin arasına siperlikler konuldu.
- Tuvalet muslukları sensörlü yapıldı, lavabolar arasında bir adet boşluk bırakıldı.
- Konferans salonu ve spor salonunun klima sistemleri değiştirilerek havayı dezenfekte eden ekipmanlar yerleştirildi.
- Tüm alanlara fiziksel mesafe kurallarına uygun afiş, çıkartma ve posterler asıldı.

Sanayi üretimi Eylül'de arttı

Sanayi Üretim Endeksi, Covid-19 salgın sürecinde normalleşme dönemine geçilmesinin ardından yükselişini sürdürerek, Eylül'de aylık bazda takvim etkisinden arındırılmış

olarak yüzde 1,7, yıllık bazda yüzde 8,1 artış gösterdi. Arındırılmamış sanayi üretim endeksinde de yıllık bazda

yüzde 11,17 artış oldu. Eylül'de madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 0,4, imalat sanayi sektörü endeksi yüzde 8,5, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 8,6 artış gösterdi.

1127 yeni yatırım teşvik belgesi

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Eylül ayında toplam 19,4 milyar lira sabit yatırım tutarı olan 1127 teşvik belgesi düzenledi. Eylül'de düzenlenen teşviklerle 12

bin 613 kişiye istihdam sağlanması bekleniyor. Bu dönemde toplam sabit yatırım tutarı 19 milyar 399 milyon 875 bin 929

lira olurken, öngörülen istihdam 30 bin 506 olarak belirlendi. Tamamlama vizesi yapılan 262 yatırım teşvik belgesiyle gerçekleşen sabit yatırım tutarı 3 milyar 278 milyon 425 bin 357 lira olurken, istihdam 12 bin 613 olarak açıklandı.

İSO İmalat PMI Ekim'de 53,9'a çıktı

İSO İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri) Endeksi, beklentilerden daha iyi performans göstererek Ekim'de 53,9'a yükseldi. Bir önceki aya göre 1,1 puan artan PMI Endeksi, son 5 aydır 50

eşik seviyesinin üzerinde kalarak ekonomik aktivitede toparlanmaya işaret ediyor. PMI, Temmuz

ayında 56,9 ile bu büyüme döneminin zirvesini gördükten sonra Eylül ayında 52,8 değerini almıştı. İSO ve IHS Markit verilerine göre; yeni siparişler alt endeksi Eylül'deki 51,3 seviyesinden 52,7'ye, yeni ihracat siparişleri alt endeksi 50,9'dan 51,7'ye çıktı.

Mikro işletmelere destek paketi

Ziraat Bankası, Halkbank ile Vakıfbank tarafından sunulan ve 26 Ekim 2020 tarihi itibarıyla devreye giren Mikro İşletmeler Destek Paketine göre; Kredi Garanti Fonu (KGF) teminatlı

olarak, 48 aya kadar vadeyle yıllık yüzde 11,5 faiz oranıyla kullanılacak krediden, cirosu 3 milyon TL'ye

kadar olan firmalar yararlanabilecek. 1 milyon TL'nin altında ciroya ulaşan işletmelere 50 bin TL'ye kadar limit açılan kredide, 1 milyon TL ile 3 milyon TL arasında ciroya ulaşan işletmelerin azami kredi limiti ise 100 bin TL olacak.

Üçüncü çeyrekte yüzde 6,7 büyüdük

Türkiye ekonomisi, yılın 3. çeyreğinde beklentilerin üzerinde yüzde 6,7 büyüdü. Hanehalkı tüketimi yüzde 9,2 artarken, yatırımlarda yüzde 22,5 oranında artış dikkat çekti. Sektörler bazında, sanayi yüzde 8, inşaat yüzde 6,4 tarım yüzde 6,2 performansını artırdı. Üretim yöntemine göre cari fiyatlarla GSYH tahmini, 3. çeyrekte geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 22,6 artarak 1 trilyon 419 milyar 483 milyon lira oldu. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksi, bir önceki çeyreğe göre yüzde 15,6 arttı.

Salgınla çökenler güçlü toparlandı

Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış zincirleme GSYH hacim endeksinde göre, çeyreklik bazda; tarım ve balıkçılık yüzde 1,6, sanayi yüzde 31,1, inşaat yüzde 5,6, hizmetler yüzde 33,4, bilgi ve iletişim yüzde 3,6, gayrimenkul faaliyetleri yüzde 1,9, mesleki, idari ve destek faaliyetleri yüzde 17, kamu yönetimi, eğiti, insan sağlığı ve sosyal hizmetler yüzde 3 büyüdü. Finans ve sigorta faaliyetleri yüzde 13,6 küçüldü. Pandemi etkisindeki 2. çeyrekte sanayi yüzde 19,6, hizmetler yüzde 24,7, mesleki, idari ve destek faaliyetleri yüzde 16,6 küçülmüştü.

Ağustos'ta işsizlik yüzde 13,2 oldu

Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaş takilerde işsiz sayısı 2020 yılı Ağustos döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 456 bin kişi azalarak 4 milyon 194 bin kişi oldu. İşsizlik oranı 0,8 puanlık azalışla yüzde 13,2 seviyesinde gerçekleşti. Tarım dışı işsizlik oranı 1,0 puanlık azalışla yüzde 15,7 oldu. İstihdam edilenler 2020 yılı Ağustos döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre 975 bin kişi azalarak 27 milyon 554 bin kişi, istihdam oranı ise 2,4 puanlık azalışla yüzde 43,9 oldu. Genç nüfusta işsizlik yüzde 26,1, istihdam yüzde 31,1 oldu.

Güven endeksleri Kasım'da geriledi

TÜİK ve TCMB iş birliğiyle yürütülen tüketici eğilim anketi sonuçlarından hesaplanan mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, Kasım'da önceki aya göre yüzde 2,2 azalarak 80,1'e geriledi. Hanenin maddi durumu endeksi Kasım'da yüzde 4,1 azalışla 66,6'ya düştü. Hanenin maddi durum beklentisi endeksi de yüzde 0,6 gerileyerek 79 olarak kayıtlara geçti. Genel ekonomik durum beklentisi endeksi 3,3 puan azalarak 78,7'ye düştü. Dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi endeksi yüzde 1,2 düşüşle 96,2 oldu.

Politika Faizi yüzde 15

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Naci Ağbal başkanlığındaki ilk toplantıda politika faizini piyasa beklentilerine paralel 475 baz puan artışla yüzde 15'e yükseltti. Ancak ortalama fonlama maliyetinin zaten yüzde 14,8 olduğu düşünülürken, politika faizinin yüzde 15'e yükseltilmesinin 'sınırlı bir artırım' olduğu ve ancak kısa vadeli çözüm sunduğu belirtildi. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Yalçın Karatepe, "İçeride uygulanan fiyatı, dükkânın camına da yazmış oldular" yorumunu yaptı.

Cari açık Eylül'de 2,4 milyar dolar

Cari işlemler dengesi, Eylül ayında piyasa beklentilerinin altında geldi. TCMB'nin Eylül ayına ilişkin Ödemeler Dengesi verilerine göre; bir önceki yılın Eylül ayında 2 milyar 828 milyon dolar fazla veren cari işlemler hesabında bu Eylül'de 2 milyar 364 milyon dolar açık oluştu. Eylül itibarıyla 12 aylık cari işlemler açığı ise 27 milyar 539 milyon dolar oldu. Böylece yıllıklandırılmış cari açık Kasım 2018'den beri en yüksek düzeye çıktı. Ocak-Eylül dönemi kapsayan 9 aylık cari açık da 27 milyar 973 dolar olarak gerçekleşti.

ECB faizleri sabit tutmayı planlıyor

Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) Ekonomik Bülteni'nde ECB Yönetim Kurulu'nun 1,35 milyar Euro bütçeli Pandemi Acil Alım Programı (PEPP) çerçevesinde "esnek" alımlara, Euro Bölgesi ekonomisini desteklemek için, en azından 2021 yılı Haziran ayının sonuna dek devam edeceği açıklandı. Diğer yandan, ECB'nin, Varlık Alım Programı (APP) dahilindeki aylık 20 milyar Euro değerinde net alımlara da ekonominin desteklenmeye ihtiyaç duyduğu sürece devam edeceği belirtildi. Faiz oranları APP sona erdiğinde yeniden yükseltilecek.

Büyükler faizleri 2025'te arttıracak

Goldman Sachs, ABD Merkez Bankası (FED), Avrupa Merkez Bankası (ECB) ve İngiltere Merkez Bankası (BoE) gibi büyük merkez bankalarının faiz artırımlarına 2025 yılında başlayabileceklerini öngördü. Çin ise bir istisna oldu. Çin'in hali hazırda pandemi öncesi üretim seviyelerine döndüğü, kredilerin hızla büyümekte olduğunu ve mali politikanın oldukça genişlemeci olmaya devam ettiğini belirten Goldman Sachs Baş Ekonomisti Jan Hatzius, "Politika yapıcılar gaza basmayı hafifletecekler gibi görünüyor" tespitinde bulundu.

Kısa vadeli borç 134 milyar dolar

Eylül 2020 dönemine ilişkin kısa vadeli dış borç stoku, Eylül'de 2019 sonuna kıyasla yüzde 8,8 artarak 134 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde, bankalar kaynaklı kısa vadeli dış borç stoku yüzde 1,9 artışla 57,1 milyar dolara çıkarken, diğer sektörlerin kısa vadeli dış borç stoku yüzde 4,8 azalışla 55,9 milyar dolara indi. Bankaların yurt dışından kullandıkları kısa vadeli krediler, 9,3 milyar dolar oldu. Diğer sektörler altında yer alan ithalat borçları, Eylül'de 2019 sonuna göre yüzde 0,1 artarak 50,7 milyar dolara çıktı.

Özel sektörün kısa vadeli dış borcu düştü

Özel sektörün kısa vadeli dış borcu Eylül ayında 2019 sonuna kıyasla yüzde 3,3 azalarak 86,8 milyar dolara indi. Bu dönemde, özel alacaklılar başlığı altındaki

parasal kuruluşlara olan kısa vadeli borçlar yıl sonuna göre yüzde 27 artarak 57,5 milyar dolar, parasal olmayan kuruluşlara olan borçlar yüzde 2 azalarak 75,9 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti. Kısa vadeli dış borç stokunun döviz kompozisyonuna bakıldığında, yüzde 43,2'si dolar, yüzde 29'u Euro, yüzde 12,3'ü TL ve yüzde 15,5'i diğer döviz cinslerinden oluştu.

Özel sektörün kısa vadeli dış borcu Eylül ayında 2019 sonuna kıyasla yüzde 3,3 azalarak 86,8 milyar dolara indi. Bu dönemde, özel alacaklılar başlığı altındaki parasal kuruluşlara olan kısa vadeli borçlar yıl sonuna göre yüzde 27 artarak 57,5 milyar dolar, parasal olmayan kuruluşlara olan borçlar yüzde 2 azalarak 75,9 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti. Kısa vadeli dış borç stokunun döviz kompozisyonuna bakıldığında, yüzde 43,2'si dolar, yüzde 29'u Euro, yüzde 12,3'ü TL ve yüzde 15,5'i diğer döviz cinslerinden oluştu.

Kredi hacminde daralma yaşandı

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayınlanan bültenine göre, sektörün kredi hacmi 13 Kasım ile biten haftada 121 milyar 576 milyon lira azalış gösterdi. Söz konusu dönemde toplam kredi hacmi 3 trilyon 696 milyar 825 milyon liradan 3 trilyon 575 milyar 701 milyon liraya geriledi. Bankacılık sektöründeki toplam mevduat (bankalararası dahil), 190 milyar 120 milyon lira azaldı. Söz konusu haftada yüzde 5,2 düşen bankacılık sektörü toplam mevduatı, 3 trilyon 474 milyar 474 milyon lira oldu.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayınlanan bültenine göre, sektörün kredi hacmi 13 Kasım ile biten haftada 121 milyar 576 milyon lira azalış gösterdi. Söz konusu dönemde toplam kredi hacmi 3 trilyon 696 milyar 825 milyon liradan 3 trilyon 575 milyar 701 milyon liraya geriledi. Bankacılık sektöründeki toplam mevduat (bankalararası dahil), 190 milyar 120 milyon lira azaldı. Söz konusu haftada yüzde 5,2 düşen bankacılık sektörü toplam mevduatı, 3 trilyon 474 milyar 474 milyon lira oldu.

Tüketici kredilerinde artış trendi sürüyor

Tüketici kredileri tutarı, 13 Kasım ile biten haftada 3 milyar 76 milyon lira artarak 673 milyar 605 milyon liraya çıktı. Söz konusu kredilerin 279 milyar 453 milyon lirası konut, 11 milyar 90

11 milyar 90 milyon lirası taşıt ve 383 milyar 63 milyon lirası ihtiyaç kredilerinden oluştu. Söz konusu dönemde taksitli ticari

kredilerin tutarı 13 milyar 631 milyon lira gerileyerek 592 milyar 530 milyon lira oldu. Bankaların bireysel kredi kartı alacakları ise 140 milyar 714 milyon liraya çıktı. Bireysel kredi kartı alacaklarının 62 milyar 424 milyon lirası taksitli alacak sınıfında.

Goldman Sachs tahminlerini düşürdü

Goldman Sachs, ABD ve Avrupa ekonomileri için beklentileri, artan Covid-19 vakaları nedeniyle aşağı çekti. ABD ekonomisi için gelecek yıl ilk çeyrek büyüme beklentisini yüzde 7'den yüzde 3,5'e çeken Goldman Sachs, Avrupa için 4. çeyrek tahmini ise yüzde 9,1 büyümeden yüzde 8,7 daralmaya revize etti. ABD ekonomisi için 2020 GSYH tahmini negatif yüzde 3,5, 2021 GSYH tahmini yüzde 5,3 olarak açıklandı. Euro Bölgesi için 2020 tahmini negatif yüzde 7,2 olarak belirlendi. Yatırım kuruluşu, 2020'de yüzde 4 daralma öngörüyor.

G20, yatırımları senkronize etmeli

IMF Başkanı Kristalina Georgieva, G20 ülkelerine Covid-19 salgını sonrası yeniden inşaları için yatırımlarını senkronize etme çağrısında bulundu. Paris Barış Forumu'nda

konuşan Georgieva, ülkelerin istihdamı ve büyümeyi artırmak, ekonomik eşitsizliği azaltmak için atıl yatırım kapasitelerinin,

kullanılabilir mali alanın ve çok düşük faiz oranı avantajlarını değerlendirmeleri gerektiğini vurguladı. Georgieva, "Eğer G20 ülkeleri birlikte yatırım yaparlar ise aynı GSYH hedefini başarmak için üçte bir oranında daha az harcarlar" dedi.

G20, yoksul ülke borçlarında anlaştı

G20 ülkelerinin maliye bakanları ve merkez bankası başkanları, Covid-19 salgınından olumsuz etkilenen yoksul ülkelerin kamu borçlarının koşullarının iyileştirilmesi için ortak bir çerçeve üzerinde ilk kez anlaştı. Covid-19 krizinin ölçeği, birçok düşük gelirli ülkedeki önemli borç kırılganlıkları ve kötüleşen görünüm göz önüne alındığında, Borç Servisini Askiya Alma Girişimi dışındaki yaklaşımların durum bazında değerlendirilmesinin gerekebileceği belirtildi. Girişim, 30 Haziran 2021'e kadar uzatılacak.

Rekabet Kurulu'ndan Google'a ağır ceza

Rekabet Kurulu, Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiği gerekçesiyle Google şirketine 196 milyon 708 bin 54 lira idari para cezası verilmesine hükmetti.

Rekabet Kurulu, 12 Kasım 2020 tarihli kararı ile Google'ın, "genel arama sonuçlarının en üstüne, reklam niteliği belirsiz olarak ve

yoğun bir şekilde metin reklamlarına yer vererek kendisine reklam geliri getirmeyen organik sonuçların içerik hizmetleri pazarındaki faaliyetlerini zorlaştırmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiği" sonucuna ulaştı.

EKONOMİDE

Elvan-Ağbal dönemi

2 020 Kasım ayı Türkiye ekonomi ve maliye yönetiminde çok önemli değişimlerin yaşandığı bir ay oldu. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Hazine ve Maliye Bakanlığı görevinden ayrılan

Berat Albayrak'ın yerine Lütfi Elvan'ı atadı. Albayrak'ın görevden ayrılmasından iki gün önce de Merkez Bankası Başkanı olarak Naci Ağbal atanmıştı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'na atanan Lütfi Elvan, ekonomiye ilişkin ilk değerlendirmesini yazılı açıklama yoluyla yaptı ve izleyeceği politikalarla yönelik ipuçları verdi. Enflasyonla mücadele ve mali disiplin vurgusu yapan Bakan Elvan, piyasa dostu bir dönüşüm programına odaklanacaklarını söyledi.

Ekonomi politikalarının esasını, büyüme ve istihdamı artıma amacıyla uluslararası normlara uygun, şeffaf, öngörülebilir, hesap verebilir politikaların tasarımı ve uygulanmasının sağlanmasının oluşturacağını belirten Elvan, "Türkiye kurala dayalı işleyen bir piyasa ekonomisine sahiptir. Önemli olan kurumların güçlendirilmesi, kuralların etkili bir biçimde işletilmesidir" dedi.

Enflasyonla mücadeleye tüm araçlarımızla destek vereceğiz

Bakan Elvan, bu kapsamda oluşturacakları politikalarda ilgili tüm tarafların katkısını alarak, istişareye dayalı katılımcı bir anlayışla hareket

edeceklerini vurguladı. Önümüzdeki dönemde makroekonomik istikrarı muhafaza ederek büyüme ve istihdama yeni ivme kazandıracaklarının altını çizen Lütfi Elvan, "Öncelikli olarak ele aldığımız enflasyonla mücadele sürecini, maliye politikaları ve

diğer tüm araçlarımızla kararlı bir şekilde destekleyeceğiz. Mali disiplini koruyarak gerçekçi bir risk yönetimi ile kamu finansmanının kalitesini artıracamız" diye konuştu.

Piyasa dostu program

Başta vergi düzenlemeleri olmak üzere mevzuatta öngörülebilirliğin artırılacağına değinen Elvan, "Bu sayede yatırım ortamının hem yerli hem de uluslararası girişimciler açısından her bakımdan iyileştirilmesi için gerekli adımlar, başta sivil toplum kuruluşları olmak üzere ilgili tüm taraflarla işbirliği halinde atılacaktır. Önümüzdeki dönem küresel salgının etkilerinin azaldığı, yeni fırsatların olduğu bir toparlanma dönemi olacak. Bu çerçevede makroekonomik istikrarı güçlendirirken, mikro reformları içeren piyasa dostu bir dönüşüm programına odaklanacağız. Üretim süreçlerinin yenilikçi ve ithalat bağımlılığı azalmış bir yapıya dönüşmesini sağlayarak kapasitemizi artıracamız" dedi.

Temel amacımız fiyat istikrarı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanlığına atanan Naci Ağbal da, temel amacın fiyat istikrarı olduğunu kaydederek "Tüm politika araçları kararlılıkla kullanılacak" diye konuştu.

Bazı alacakların yeniden yapılandırılması kanunu çıktı

İstihdam teşviki ve borç yapılandırmasına ilişkin kanun teklifi yasalaştı. 500 milyar TL civarındaki kamu alacağının yeniden yapılandırılması boyutuyla geniş kesimleri ilgilendiren torba kanun, Kasım ayı ortasında TBMM'de kabul edildi. Cumhurbaşkanı'na Kurumlar Vergisi'nde 5 puan indirim yetkisi veren hüküm, torba kanundan çıkarıldı. İlgili maddenin, bor-sada halka arz edilen şirketlere 2 puanlık kurumlar vergisi indirimi getiren hükmü ise korundu.

Esnek çalışmaya ilişkin 3 madde de tekliften çıkarıldı. Bu yıl süresi sona eren bazı istihdam teşviklerinde süre uzatımına gidilirken, pandemi dönemine dönük yeni istihdam destekleri de kanunda yer aldı.

500 milyar TL'ye ulaşan kamu alacaklarının yeniden yapılandırma düzenlemesi 31 Ağustos 2020 öncesi alacakları kapsayacak. Gelir

Vergisi, Kurumlar Vergisi, KDV, MTV, ÖTV, öğrencilerin kredi borçları, trafik, seçim, kara yollarından usulsüz geçiş cezaları, ecrimisiller, haksız alınan destekleme ödemeleri, Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu, taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payı, maden-

lerden alınan devlet hakkı, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'a göre takip edilen diğer alacaklar yapılandırılacak.

TOBB, TESK, Barolar Birliği, TÜRMOB, ihracatçı birliklerinin aidat ödemeleri, KOSGEB'in kredi alacakları, Sanayi Bakanlığı bütçesin-

den organize sanayi bölgelerine ve sanayi sitesi yapı kooperatiflerine verilen krediler de kapsamda yer alıyor.

Emlak Vergisi, Çevre Temizlik Vergisi, İlan ve Reklam Vergisi, diğer vergi ve harçlar, atık su, katı atık ücretleri, yol katılım payları

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın alacakları için ödemeler 2021 yılı Ocak ayında, SGK'ya yapılacak ödemeler de Şubat ayında başlayacak. Taksitler 2 ayda bir ödenecek. Borcun faizinde Yİ-ÜFE dikkate alınacak.

da yapılandırma kapsamına alınacak. Yapılandırmadan çiftçi ve orman köylüleri de faydalanabilecek.

Belediyelerin tasarrufuna bırakılan taşınmaz kiralamaları ve irtifak hakkı tesisinden kaynaklanan alacakları da yapılandırma kapsamına alındı. Büyükşehir belediyeleri ile bağlı kuruluşlarının Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'ne olan borçları da yapılandırılacak. Tarım Kredi Kooperatiflerine borcu olan çiftçiler ile kredi kullanan orman köylüleri de düzenlemeden yararlanacak. Sigara cezaları ise kapsam dışında tutuldu.

Başvurular yıl sonuna kadar yapılacak

Yapılandırmadan yararlanmak için bu yıl sonuna kadar müracaat edilecek. Borcun gecikme faizi ve gecikme zammı hesaplanırken, aylık yüzde 0,35 olarak belirlenen Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) dikkate alınacak. Borçlar ilk taksitte ödenirse, gecikme zammının yüzde 90'ı silinecek. Taksitler 2 ayda bir ödenecek ve borçlar 36 aya kadar taksitlendirilebilecek.

Ödeme ne zaman başlayacak?

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın alacakları için ödemeler 2021 Ocak ayında, Sosyal Güvenlik Kurumu'na yapılacak ödemeler de Şubat ayında başlayacak. İlk 2 taksit ödeme

süresi içinde borcunu tamamen ödeyen borçlulara Yİ-ÜFE'de yüzde 50 oranında indirim yapılacak. Yapılandırmadan yararlanmak için ilk

2 taksitin süresinde ödenmesi şartı getiriliyor. İlk 2 taksitten sonra ise, bir takvim yılında 2 taksit süresinde ödenmezse bir imkan daha verilecek. Ödenmeyen 2 taksit, son taksiti izleyen ayda gecikme zammıyla birlikte ödenirse kanundan yararlanmaya devam edilebilecek.

31 Aralık 2020 tarihinde süresi dolacak olan kadın, genç ve mesleki yeterlilik belgesi sahiplerini istihdam edilmesi halinde işverene sağlanan prim desteği ile ilave istihdam sağlayan işverene Gelir Vergisi stopajı ile Damga Vergisi desteği uygulaması, 2023 yılı sonuna kadar uzatılıyor. Sağlanacak prim desteğinden yılda 250 bin kişinin yararlanması ve yıllık maliyetinin 2 milyar TL olması bekleniyor. Fondan karşılanacak olan ilave istihdam desteklerinin yıllık maliyetinin ise 10 milyar TL olması öngörüldü.

Kısa çalışma ödeneği Haziran 2021'e kadar uzatılıyor

Cumhurbaşkanı, kısa çalışma ödeneğinden yararlanan sigortalıların normal çalışma sürelerine dönmeleri durumunda işverene ödenen ve İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanan prim desteği süresini 30 Haziran 2021'e kadar uzatabilecek.

İşsizlik ödeneğinden yararlandırılanların, işten ayrılma tarihini takip eden 90 gün içinde işe girmeleri ve 12 ay süreyle çalışmaları halinde, işsizlik ödeneğinden yararlandıkları süre içinde sigorta primleri İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacak. İşe dönüş teşviğinden 200 bin kişinin yararlanması öngörüldü, bu desteğin işsizlik sigortası fonuna maliyeti 190 milyon lira olarak hesaplanıyor.

Ekonomideki gelişmeler nasıl yorumlandı?

Ekonomi yönetiminin değişmesi, sanayi üretimi, işsizlik rakamları, TCMB'nin faiz artırımını, günden sıcak başlıklarını oluştururken, Türkiye'nin kritik bir virajı döndüğü, üretim ve istihdamı destekleyecek önlemlere yoğunlaşılması gerektiği savunuldu.

Sanayi üretiminde rekor da var, kaygı da

Alaattin Aktaş

Sanayi üretimi Eylül ayında rekor kırdı. Bir önceki aya ya da bir önceki yıla göre artış rekorundan söz etmiyorum; bu rekor, miktar bazında. Türkiye, Eylül ayındaki kadar sanayi üretimine hiç erişememişti. Yani Eylül'de tüm zamanların en fazla sanayi üretimi gerçekleştirilmiş oldu. TÜİK'in açıkladığı verilere göre Eylül ayındaki sanayi üretim endeksi arındırılmamış haliyle 132,9'a yükseldi. Endeksin, 2015 yılındaki ortalama 100 kabul edilerek oluşturulduğunu hatırlatalım. Daha önce hiçbir ayda 130 düzeyi bile aşmamıştı. Bir önceki en yüksek üretim gerçekleşme-

si endeksin 128,9 olduğu geçen yılın Aralık ayında sağlanmıştı.

Eylül ayında takvim etkisinden arındırılmış endekse göre de üretim rekoru kırılmış durumda. Bu endeks Eylül'de 128,3 oldu. Yine ikinci sırada geçen yılın Aralık ayı var. Geçen yıl Aralık'taki endeks 128,2 olarak gerçekleşmişti.

Eylül ayındaki sanayi üretimi ham endekse göre geçen yılın yüzde 11,2 üstünde gerçekleşti. Takvim etkisinden arındırılmış endekse göre üretim artışı ise yüzde 8,1 oldu.

Üretimde son 4 aydır (arındırılmamış endekste Temmuz hariç) artış olmasına rağmen, hem ham endeks bazında, hem arındırılmış endeks bazında ilk dokuz aydaki üretim geçen yıla hala ulaşabilmiş değil.

9 ayda ham endekse, yani görülür, sayılır üretimi gösteren endekse göre geçen yıldan yüzde 0,9 daha az üretim yapıldı. İşgünü sayısını eşitleyerek hesaplama yapmaya dayanan takvim etkisinden arındırılmış endekse göre ise 9 aylık üretimdeki düşüş yüzde 1,6 düzeyinde.

Merkez Bankası'ndan faiz artışı bekliyordum da bu kadarını beklemiyordum. Yüksek dozda bir faiz artırımına izin çıkmayacağı tahmin ediyordum. Yapılan açıklamalar eşliğinde beklentim 3 puan artışla sınırlıydı. Fazlası yapıldı, 4,75 puanlık artışla politika faizi yüzde 15'e çıkıldı ve piyasaların beklentisi tam olarak karşılandı. Üstelik hem artışa gidildi, hem de konsolidasyonla faizde sadeleşme yapıldı. Merkez Bankası açıklamasını da tuttum, mesajlar net ve vurgulu.

Kritik virajı döndük

Abdurrahman Yıldırım

Cari açık düşecek

Bildiğimiz, TCMB'nin de açıklamasında işaret ettiği ikinci konu, geçen aylardaki büyük kredi artışının dövizde yönelmeyi ve kur artışını beslediğidir. Bu da neden faiz artırıldığına önemli bir gerekçesi. Kredi faizleri ikiye katlandığından, bundan sonra iç talep de ithalat gereği de azalacağından, cari açık düşecek. Böylece kurları yukarı itiren ayaklardan ikisi ortadan kaldırılıyor. Hem cari açık düşüşüyle döviz ihtiyacı azalacak, hem kredi kısılması ile döviz talebi de azaltılacak.

Bu önlemin bedeli ise büyümeye, reel sektöre, istihdam üzerine binecek. Şirketler pandeminin ve kısmi kapanmanın, daralan iç talebin ve yüksek faizlerin altında zorlanacak. İstihdamı artırmak ve işsizlik artışını durdurmak zorlaşacak. Bu durumda devlet yardım ve katkılarının artırılması gerekiyor ki, 2021 yılında da böyle olacak. Doğal olarak bütçe açığı büyüyecek, bu açığın iç borçlanmayı yükselteceği de anlaşılıyor.

Rezervler güçlendirilecek

Merkez Bankası açıklamasından üçüncü öğrendiğimiz de bundan sonra döviz rezervlerini güçlendi-

recek olması. Yani fırsat çıktıkça, yurtdışından sermaye girişi arttıkça, içeride döviz kurunun düşüşü hızlandıkça Merkez Bankası devreye girerek döviz alabilecek.

Faizin yüzde 50 artması görünürde bir artış. Çünkü TCMB'nin verdiği paranın ağırlıklı faizi yüzde 14,87. Gerçek faiz artışı sadece 13 baz puan. Bu da artırımın gücünü törpüleyen bir faktör.

Ancak yine de güven sağlaması, kurun önünü kesmesi, enflasyonu dizginlemesi, dünyanın en yüksek faizlerinden biri olması

nedeniyle yurt dışından bir miktar sermaye çekebilir.

Yükselecek enflasyon oranı ile yükselmiş faizler karşılaştırıldığında reel faiz hala düşük kalacak. Bu da dövizden güçlü bir çözülme olmasını zorlaştırıyor. Çözülme bir miktar ve sınırlı olabilir.

Kritik virajı döndük

Özetle ekonomi yönetiminin değişmesi ve faiz artırma kararı ile önemli, hatta çok tehlikeli bir virajı döndüğümüz gerçektir. En azından kritik bir zaman kazandık ve döndüğümüz yol, geride bıraktığımız yoldan net bir şekilde daha güvenli ve iyi.

Son 12 yılda 7'nci "Varlık Barışı" düzenlemesi Gelir Vergisi Kanunu'na eklenen geçici 93. madde ile tekrar getiriliyor. Varlık barışı düzenlemeleri, bildirilen tutarlar üzerinden yüzde 2 vergi alınması yolu ile başladı ve sonra vergi oranı yüzde 1'e indirildi. Yeni getirilen düzenlemeyle, vergi oranı sıfıra indirildi.

Varlık Barışı düzenlemeleri kapsamında; 2010 yılında 47,3 milyar lira, 2013 yılında 69 milyar lira, 2018 yılında 16 milyar lira ve 2019 yılında da 17 milyar liralık bir varlığın bildirildiğini öğrendik. Türk vatandaşlarının yurtdışında 140 milyar dolar civarında parası olduğu dikkate alındığında, bildirilen değerlerin çok cüz'i rakamlar olduğu ortadadır.

Varlık Barışı

Nedim Türkmen

213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca; defter tutan mükellefler, bu madde kapsamında Türkiye'ye getirilen varlıklarını, dönem kazancının tespitinde dikkate almaksızın işletmelerine dahil edebilecekleri gibi, aynı varlıkları vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate almaksızın işletmelerinden çekebilirler.

Bu düzenleme kapsamında bildirilen varlıklar nedeniyle, hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmayacak. Bu güvence hükmünden faydalanılabilmesi için yurtdışında bulunan

ve bildirilen varlıkların, bildirim yapıldığı tarihten itibaren 3 ay içinde Türkiye'ye getirilmesi şarttır.

Önce Pfizer /BioNTech ardından da Moderna ile gelen aşı haberleri piyasalarda var olan yatırım temalarını da değiştirdi. Mevsimsel grip aşlarına yakın, yani yüzde 50'nin altında bir oran, ekonomik toparlanma için çok fazla bir şey ifade etmeyecekti ancak yüzde 90 üstü bir oran aşı devreye girdiğinde ekonomik hayatın da normalleşmesine büyük katkıda bulunacak demektir. Gerçek hareket ise 2021'in 2. çeyreğinden itibaren kendisini gösterecektir.

ABD hane halkının mevduatlarında Mart ayından bu yana tam 2 trilyon dolarlık bir artış görüyoruz. Bu muazzam tasarruf aşının güveni geri getirmesi durumunda mutlaka kısmen de olsa

Dünya piyasaları

Şant Manukyan

harcamaya dönüşecektir. TL açısından uzun süredir tartışılan carry trade/faiz getirisi konusu bu makro hikayenin yanında çok kısa vadeli bir hikaye ve belirleyiciliği az olacaktır.

Teknoloji hisselerinin uzun vadeli yolculuğunun sona ermesi de söz konusu değil.

Finans sektöründe pek çok şirket, normalleşme sonrasında bile esnek çalışma seçeneğinden vaz geçmeyeceklerini açıkladı.

Öte yandan bu kısa vadeli dinamiğe ek olarak daha uzun ve ülkelerden, lider-

lerden bağımsız bir tema daha var, yeşil ekonomi. Tüm sektörlerde, tanımı ve içeriği bence sorunlu olsa da, ESG standartları belirleyici olacak.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Ağustos ayı istihdam rakamlarını açıkladı. Kaygı verici pek çok detay var, ancak en fazla kaygı verici olan 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfustaki işsizlik oranının yüksekliği. Ağustos ayında bu oran yüzde 26,1’miş. Yani Türkiye’deki her 100 gençten 26’sı ya da daha da daraltırsak her 4 gençten 1’i işsiz. Ne bir eğitim kurumunda eğitime devam eden ve ne de bir işte çalışanların oranı ise yüzde 30,4. Anlayacağınız, Türkiye’de her 3 gençten biri ne bir iş bulabiliyor ne de bir okulda okuyor.

Sorun sadece Türkiye’ye özgü bir sorun da değil. Daha pek çok ülke aynı tehditle karşı karşıya. İşsizlik aslında pandemiden önce başlayan bir sorundu, pandemi ile birlikteyse ayyuka çıktı. Mesela İngiltere’de yaşı 18-24 arasında olanların 3’te 1’i bu dönemde ya işini kaybetti, ya da geçici işlerde çalışmak zorunda kaldı. Euro Bölgesi’nde de aynı şekilde genç nüfus işsizliği pandemi nedeniyle ülkelerin kapanmaya başladığı Mart ayından bu yana artıyor. Burada da 25 altı yaş grubunun yüzde 18,5’i işsiz. Kriz öncesi bu rakam 3 puan daha aşağıdaydı. İspanya ve Yunanistan gibi hem 2011 borç krizinin hem de 2020 koronavirüs şokunun vurduğu ülkelerde genç nüfus işsizlik oranı yüzde 40 civarında seyrediyor. Nedeni belli: Pandemi.

Covid-19’un etkisi gençlere...

Covid-19 belki virüs olarak en az gençleri etkiledi ancak ekonomik etki olarak en fazla genç nüfusu sarstı. Çünkü ağırlıklı olarak gençleri istihdam eden sektörler pandemiden daha fazla etkilendiler.

Özellikle krizden en fazla etkilenen

Gençler işsiz, tehlike büyük, acil önlem şart

Servet Yıldırım

turizm ve yeme-içme gibi sektörde çalışanların önemli bir bölümü, yaşı 25’in altında olanlar. Bu durum Türkiye’de de böyle, dünyada da böyle. Nüfusun henüz yaşlanmadığı Türkiye gibi genç ülkelerde ise bu sorun daha fazla hissediliyor. Sorun ciddi. Sadece ekonomik değil aynı zamanda sosyal. Eğer çözüm bulunmazsa sadece mental ve psikolojik rahatsızlıklara değil aynı zamanda suç oranında artış ve sosyal çalkantılar gibi daha pek çok sonuca yol açabilir. Bizim gibi gelişmekte

olan ekonomilerden gelişmişlere beyin göçünü hızlandırır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki aşırı sağ besler, ırkçı hareketlere güç katar, yabancı düşmanlığını körükleyebilir.

İstihdam planları açıklanmalı

Genç nüfus işsizliği Avrupa’da güç kazanmaya başlayan faşist partilerin beslediği bataklıktır. Avrupa’da 4-5 milyon vatandaşı ve kendi topraklarında bir o kadar misafiri olan bir ülke olarak Türkiye bu sorunu yeterince analiz edip, olası önlemleri düşünmelidir.

IMF’nin en son geçen ay yaptığı yıllık toplantısında da dile getirdiği gibi hükümetler genç nüfus istihdamına yönelik açık planlarını ortaya koymalıdır. IMF pandemi ya da ekonomik krizler nedeniyle gençlerin bir anda gelirden yoksun kalmalarını önleyecek şekilde sosyal güvenlik ağlarının oluşturulmasından bahsediyor. Doğrudur; IMF’nin dediği gibi gençlerin eğitimi, yetenek kazandırılması da önemli ancak bunlar kısa vadede çok belki orta ve uzun vadede çözüme katkı yapabilir. Bizim ise acilen kısa vadeli önlemlere odaklanmamız gerekiyor.

Hüseyin DOĞAN

Ülkemizle birlikte büyüyeceğiz

Marka Yaratıcılar köşemizin bu ayki konuğu, katma değerli ürün imal etme sevdası ile başladığı yolda bugün alanının öncü markası haline gelen Katmerciler'in İcra Kurulu Başkan Vekili Furkan Katmerci...

● **KATMERCİLER'in kısa tarihini ve bu tarih içindeki önemli satır başlarını aktarır mısınız?**

Katmerciler, Yönetim Kurulu Başkanıımız İsmail Katmerci tarafından kurulan, temelinde profil ve sac ticaretinin olduğu bir firma. Hazır sacın alım satımıyla başlayan süreç, bu sacları neden katma değerli ürünlere dönüştürerek satmayalım sorusuna verilen cevapla başka bir boyut kazanıyor. Damper üretimiyle atılan katma değerli araç üretimi yolundaki ilk adımlar bugün en ileri teknolojiyle donatılmış bir

itfaiye aracına kadar uzandı. Bugün kendi Ar-Ge Merkezinde onlarca çeşit ekipman tasarlayıp üretebilen, bu sektörün ihracat lideri firmalarından birisi haline geldik.

1985 yılında kurulduk. Uzun yıllar sadece araç üstü ekipman alanında faaliyet gösterdik. 2010 yılından sonra Toplumsal Olaylara Mü-

dahale Aracı (TOMA) üretimiyle savunma alanına adım attık ve son on yıldır ikinci bir kulvar olarak savunma sektöründe de rüştümüzü ispatlamış durumdayız. Oldukça kısa denebilecek bir zaman diliminde önemli işlere imza attık. 2010 yılında halka açıldık. Araç üstü ekipman sektörünün

Katmerciler İcra Kurulu Başkan Vekili Furkan Katmerci:
"Her zaman yenilikçi, dinamik bir şirket olduk. Mevcutla yetinmedik, 'neden yapmayalım' dedik, daha iyisini yapmaya gayret ettik."

borsadaki ilk ve tek temsilcisi olarak hisselerimiz 10 yıldır Borsa İstanbul'da işlem görüyor. Bu da Katmerciler'in kurumsal itibarı, saygınlığı ve güvenilirliği açısından son derece önemli bir dönüm noktası oldu.

Her zaman yenilikçi, dinamik bir şirket olduk. Mevcutla yetinmedik, hep daha iyisini yapmaya gayret ettik. "Biz yapamayız" demedik, "neden yapamayalım" dedik, kendi kategorimizde dünyaca ünlü firmalar ne yapıyorsa yapmaya çalıştık. Çoğu zaman da başardık. Damper üretiminden çöp ekipmanına, araç kurtarmaya, vidanjöre, itfaiye aracına adım adım ilerledik. TOMA'dan zırhlı personel taşıyıcıya, oradan zırhlı muharebe aracına, insansız uzaktan kumandalı mini tanka kadar ilerlerken kendi çıtamızla birlikte sektörümüzün çıtasını da yükselttik.

İzmir merkezli bir firma olarak bizi bu noktaya taşıyan İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'ndeki fabrikamıza, esas olarak savunma araçlarının tasarım, geliştirme ve üretimine odaklanmak üzere, Ankara'da Başkent Organize Sanayi Bölgesi'nde, yaklaşık aynı büyüklükte bir kardeş fabrika daha inşa ettik. Toplam üretim alanımız 64 bin metrekareye ulaştı.

Halen 40'ı mühendis olmak üzere 450 çalışanımızla faaliyetlerimizi sürdürüyoruz. ISO İkinci 500 Büyük Şirket listesinde yer alıyoruz.

Hem araç üstü ekipman hem savunma ala-

nında, farklı ihtiyaçlara uygun geliştirilmiş, oldukça geniş araç portföylerine sahibiz.

● KATMERCİLER'in üretim ve ürün yelpazesi hakkında bilgi verir misiniz?

Belirttiğimiz gibi, araç üstü ekipman ve savunma sanayi olarak iki kulvarda birden faaliyet gösteren bir firmayız.

Ekipman tarafında itfaiye araçları en üst kategoriyi oluşturur. Buna çöp, kanal açma ve temizleme, vidanjör ve yol süpürme gibi çevre araçları eşlik eder. Farklı özellikte çok çeşitli tanker ve treylerlerin yer aldığı taşıma araçları bir diğer kategorimizdir. Kurtarma araçları, uçak yakıt ikmal aracı ve hidrant dispanseri, platformlar, ambulanslar, mobil medikal klinik aracı gibi özel nitelikli ürünlerimiz bulunuyor. Ayrıca inşaat sektörü için kritik öneme sahip vinç, silobas ve transmikser üretiliyoruz.

Savunma sanayi, ülke savunması ve güvenliği için stratejik bir sektördür. Silahlı kuvvetlerimizin, güvenlik güçlerimizin ve dost ülkelerin farklı ihtiyaçlarına uygun geniş ürün gamı ve çözümlerimizle savunma ve güvenlik sektörümüzün güçlü bir çözüm ortağı ve tedarikçisi durumundayız.

Ordumuz ve güvenlik güçlerimizin terörle mücadelede edindiği bilgi, tecrübe ve farkındalığın, dünyadaki diğer ülkelerle karşılaştırıldığında eşsiz bir seviyede olduğu belirlenmesini yapmış milli bir savunma sanayi firması olarak savunma ürünlerini, bu değerli bilgi ve tecrübeden ve ileri teknolojinin sunduğu imkanlar-

dan istifade ederek kendi Ar-Ge Merkezimizde tasarlayıp geliştiriyoruz.

Savunma ve güvenlik ihtiyaçlarına yönelik geliştirdiğimiz ürünlerimizi beş ana kategoride sınıflandırıyoruz: 4x4 Taktik Tekerlekli Zırhlı Araçlar, Özel Ürünler, Zırhlı İş Makineleri, Görev Odaklı Özel Amaçlı Araçlar ve Zırhlı Lojistik Araçlar.

Savunma portföyümüz içinde yer alan başlıca ürünlerimiz arasında şunları sayabiliriz:

Ülkemiz savunma sanayinin en güçlü muharebe aracı HIZIR, Emniyet Genel Müdürlüğü için tamamen özgün bir araç olarak geliştirilen Yeni Nesil Kriminal Olay Yeri İnceleme Aracı KIRAÇ, Aselsan'la birlikte geliştirilen Mobil Sınır Güvenlik Aracı ATEŞ, insansız mini tank olarak da adlandırılan ve ülkemizin geliştirdiği ilk insansız kara aracı olan Uzaktan Kumandalı Atış Platformu UKAP (İnsansız Kara Aracı-İKA), Zırhlı Personel Taşıyıcı KHAN, Toplumsal Olaylara Müdahale Aracı (TOMA), özgün ve tamamen

amaca uygun olarak geliştirilmiş Zırhlı Ambulans, Koruma Kalkanı, Uzaktan Kontrollü Çok Namlulu Gaz Atar Sistemi, Uzaktan Kumandalı Zırhlı Paletli Ekskavatör, Zırhlı Kazıcı Yükleyici İş Makinesi, Uzaktan Kumandalı Zırhlı Belden Kırmalı Yükleyici İş Makinesi ile kompozit ve seramik bazlı gizli zırhlama sistemi olan NEFER.

Katmerciler'in Zırhlı Lojistik Araçlar kategorisinde ise, çatışmalı veya riski yüksek bölgelerde kullanılmak üzere geliştirilmiş Zırhlılandırılmış Dozer, Zırhlı ADR'li Akaryakıt Tankeri, Zırhlı Otobüs, Zırhlı Low-Bed Treyler, Zırhlı Damper, Zırhlı Su Tankeri ve Zırhlı Kurtarma Aracı bulunuyor.

Şirketimizin geliştirdiği ürünlerin büyük bölümü ülkemizde ve sınır ötesi operasyonlarda etkin olarak kullanılıyor.

● **KATMERCİLER'in bir marka haline gelmesini sağlayan çalışma ve üretim prensiplerinizi hakkında bilgi verir misiniz?**

Eğer uzun vadeli hedefleriniz, bir vizyonu-

nuz varsa, bunun odağına koymanız gereken bazı olmazsa olmazlarınız, bazı prensiplerinizi olmalı. Prensip sahibiyseniz bu büyük rekabet dünyasında başarı şansınız artar. Bunlardan ilki, insandır. İnsan sermayesi olmadan uzun vadeli hiçbir başarı elde edilemez. En ileri teknolojilere sahip olsanız dahi, onu kullanıp değerlendirecek, işlevsel hale dönüştürecek çalışanlarınız yoksa hiçbir işe yaramazlar. Eşit veya yakın olanlar arasındaki farkı belirleyecek olan da, katma değeri büyütecek olan da insan kıymetidir. Bu kıymeti her zaman canlı, diri ve motive tutmak gerekir.

İkinci prensip, Ar-Ge ve teknolojiye verilen önemdir. Çağımız her alanda olduğu gibi bizim kulvarlarımızda da teknoloji çağı ve bir işin nasıl yapılabileceğinin bilgisi (know-how) en kıymetli iş hazinesi haline gelebiliyor. Deneyim, birikim kolay elde edilmiyor ama teknolojideki baş döndürücü değişimle hızla eskiyebiliyor.

Üçüncü prensip, geçmişe takılmamak, ileriye bakabilmektir. Elbette geçmiş deneyimler, özellikle yapılan hatalardan ders çıkarmak önemlidir ama esas olan geleceğe bakabilmektir.

Dördüncü prensip, en tepeden en alt seviye çalışanı kadar özgüvenli bir şirket olabilmektir. Yaptığınız işe inanmanız, sabırlı ve kararlı olmaktır. "Yapabiliriz" demektir, "başarabiliriz" demektir. İnanıyorsanız, bıkmadan tekrar deneyebilmektir. Kendi kulvarınızda ulaşılmaz gibi görünen bir gün ulaşabileceğinize inanmaktır. Bunun için de yenilikçiliğe, değişime açık olmak gerekir. Şirket yaş alsada ruhu hep genç ve dinamik kalabilmelidir.

Son prensip ise kurumsal değerlerine saygı prensibidir. Her kurumun, kuruluşundan itibaren oluşmaya başlayan, çoğu zaman kurucularının kişilik ve karakterleri üzerinde gelişen, zamanla değişim göstermekle birlikte kurumun hücrelerine nüfuz etmiş kurumsal

değerleri ve kurumsal kültürü vardır. Bu değerleri sahiplenmenin, özüne ve ruhuna sahip çıkmanın önemli olduğuna inanırız.

İşte biz, bu prensipler üzerinde bugünlere geldik. Olabildiği kadar bu prensiplere sahip çıkmaya, gerekliliklerini yerine getirmeye gayret ettik. Hedefimiz daha ileri gitmek. Ülkemizle birlikte büyüyecek, toplumsal refahın

artmasına katkı sağlayacak, ülkemizle birlikte var olmaya devam edeceğiz.

Araç üstü ekipman sektöründe hem şirket hem sektör olarak önemli gelişmeler kat ettik ama Türk savunma sektörüne özel bir vurgu yapmak isteriz. Savunma sektörümüz, devletimizin ortaya koyduğu 2023 ve 2071 vizyonlarını sahiplenerek kendi vizyonu haline dönüştürdüğü için 20 yıl gibi kısa

Katmerciler, yenilikçi ve yaratıcı ürünleriyle savunma ile ekipman sektörlerinde saygınlık uyandıran dinamik bir firma olarak ulusal olduğu kadar uluslararası ölçekte de ilgi ve dikkat çekiyor.

bir sürede devasa adımlar atmayı başarabildi. Bugün pek çok alanda güçlü firmalara sahip bir savunma sektörümüz var. En ileri teknolojilerin kullanıldığı bir sektörde çağ atlayan bir yükselişe tanıklık ediyoruz. Yedi firmamız devler liginde. 20 yıl önce sadece 60 firmanın faaliyet gösterdiği sektörde bugün 1500 firma küçüklü büyüklü projelere imza atıyor. Sektörümüz ülkemizin ortalama büyüme hızından çok daha hızlı bir büyüme gerçekleştirerek 13 milyar dolarlık bir büyüklüğe erişmiş durumda. Bu başarının paydaşlarından birisi olduğumuz için gurur duyuyoruz.

● **Küresel bir marka olma yolundaki bugüne değin başardıklarınız ve bundan sonraki hedefleriniz nelerdir?**

Yenilikçi ve yaratıcı ürünleriyle her iki sektörde de saygınlık uyandıran dinamik bir firma olarak ulusal ölçekte olduğu kadar uluslararası ölçekte de ilgi ve dikkat çekiyoruz. Her adımda sektörümüzü ve ülkemizi temsil ettiğimiz bilinciyle hareket ediyoruz. Her ihracat ülkemiz adına bizler için gurur kaynağı oluyor.

Pek çok köklü kuruluş için kısa denebilecek 35 yıllık bir dönemde ekipman tarafında sektörün lider firması olmayı başardık. Geniş araç portföyümüzle, çoğu yıllarda elde ettiğimiz sektörün ihracat liderliğiyle, Türkiye'nin en büyük firmaları sıralamasında yer alışımızla hedeflediğimiz noktaya yakın bir seviyeye geldik.

Savunma tarafı ise apayrı bir dünya. Sadece 10 yıl önce, bir kurum tarihinde oldukça kısa denebilecek bir zaman diliminde, savunma sanayi gibi çok zorlu bir kulvara adım attık. Özgüven ve özsermaye gerektiren bir sektörde öncelikle tutunmayı başardık. Sonra da yerimizi sağlamlaştırmakla kalmadık, kendimizi de yerimizi de büyütmeye başladık. Tamamen kendi eserimiz olan yeni savunma araçları geliştirdik. Ülkemiz savunma sanayiindeki en güçlü muharebe aracını ürettik. Dünyada sayılı ülkede bulunan insansız kara araçlarının ülkemizdeki ilk başarılı örneğini geliştirdik. Uzaktan kumandalı, zırhlı insansız kara aracımız UKAP, Katmerciler'le birlikte Türk savunma sanayiinin başarısı olarak kabul gördü.

Araştırma, geliştirme ve tasarım, bizim gibi

şirketlerin kalbidir. Sanayi Bakanlığı belgeli Ar-Ge Merkezimizde kendi araçlarımızı kendimiz tasarladık, kendi teknolojimizi geliştirmeye gayret ettik.

Hem savunma hem ekipman alanında gidilecek, gidilmesi gereken, gideceğimize inandığımız daha çok yol var. Başka ülkelerin imrenerek baktığı yeni ürünler, yeni araçlar geliştirmek bizlere gurur veriyor. Ulusal ve bölgesel ölçekte repütasyonu yüksek bir firma olarak, yeniliklere imza atmaya devam ederken ihracata daha fazla odaklanmayı hedefliyoruz. İhracat Katmerciler için her zaman önemli bir kaldıraç olmuştur, olmaya da devam edecektir.

Hem savunma sanayinde hem araç üstü ekipman sektöründe faaliyet gösteren bir firma olarak her iki kulvarda da teknolojik gelişmelerden maksimum seviyede yararlanmaya, teknolojik gelişmeleri tasarımdan üretime tüm süreçlere en üst seviyede uyarlamaya çalışıyoruz. Mevcut araç portföyümüzde bulunan araçlarımızı geliştirmeye çalışırken yeni ürün geliştirme konusunda da kendimizi zorluyoruz. Her zaman daha iyisini yapabileceğimizi biliyoruz.

Nasıl ki bugün ülkemiz savunma sanayii İHA ve SİHA gibi sahada yüksek başarı elde eden araçlarıyla gurur duyuyorsa, bizim geliştirdiğimiz İnsansız Kara Araçları İKA'larla da gurur duyacaktır. Ülkesini seven herkes bu tür başarıların gururunu taşımalıdır. Bu tür milli başarıların toplumun ortak ruhi şekillenmesinde çok önemli payı vardır.

Özetle Katmerciler, Anadolu kültürüyle Türk mühendisliğinin harmanlandığı yerli ve milli bir firma, ulusal ve bölgesel bir marka olarak, Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın çerçevesini çizdiği, devletimizin 2023 ve 2071 hedefleri doğrultusunda yoluna devam edecektir.

● **Sizce bir marka olmanın önündeki zorluklar ve bu engelleri aşmanın yolları nelerdir?**

Sanayi devrimini ıskalamış olmak, geç sanayileşmenin tüm sancılarını da beraberinde getirmektedir. Onlarca yıldır "geri kalmış", "gelişmekte olan bir ülke" tanımlamalarına layık görüldük. Bir türlü gelişmiş ülke olmadık. Millet olarak bunun ezikliği yaşatılmak istendi

bizlere.

Ancak, ülkemizde yaşadığımız ve her birimizin parçası olduğu son 20 yıllık atılım pek çok şey değiştirirken, daha büyük değişimlerin kapısını araladı, potansiyellerimizi görebilme imkanını elde ettik. Millet olarak, birilerinin bizim için çizdiği kadere mahkum olmadığımızı gördük. Bize giydirilen ve dar gelen gömleği üstümüzden çıkardık.

Firmalar ve kurumlar da böyle bakmalı sürece. Geriden geliyor olmak, geride kalmaya mahkum olmak anlamına gelmemeli. Tersine, küresel dünyanın küresel rekabet ortamında sizden ötekileri yakalayıp geçebilmek için istek, inanç ve kararlılığınızı yükseltmeli. Sizi daha da hırslandırmalı. Bazen dezavantajı avantaja çevirmek dahi mümkündür.

Önünüze çıkan/çıkarılan zorluklarda, engellerde pes etmemek, doğru olduğuna inandığınız yolda ilerlemeye devam etmek, varsa eksiklik ve hataları telafi edecek özgüvene sahip olarak yola devam etmek gerektiğine inanıyoruz.

Teknoloji ve bilimin sunduğu imkanlardan maksimum ölçüde yararlanmak şart. Yeni bir ürün geliştirmeden yurt dışı pazarlara ulaşmaya, çalışan motivasyonunu yüksek tutmaktan sosyal sorumluluklarını yerine getiren bir kurum olmaya kadar, zamanın ruhunu yakalamak önemli.

● **İzmir’de sanayinin gelişmesi için sahip olunan avantajlar ile karşı karşıya kalınan zorluklar nelerdir?**

Zorluklardan öte imkan ve fırsatlar üzerinde durmayı tercih ederim. İzmir, her

zaman İstanbul’un gölgesinde kalmış bir kent. İstanbul elbette insanlığa mal olmuş bir dünya kenti. Hepimizin kenti. Bunun tabii ki tarihsel, ekonomik, siyasal ve sosyal arka planı var. İş dünyasının ve ülke ekonomisinin kalbi. Ancak, Ege Bölgesi’nin merkezi kenti

olarak İzmir’in İstanbul’a

göre önemli artıları ve avantajları da bulunuyor.

İzmir, Ege Bölgemizin merkezi, en büyük kenti ve Avrupa’ya açılan kapısıdır. İhracat kapısı olarak denizyollarının kullanımı itibarıyla önemli bir lokasyon avantajı sunmaktadır. Hatta bu noktada ülkemizin en avantajlı lokasyonu olduğunu söylemek abartı olmaz. Dolayısıyla ihracat odaklı sanayi şirketleri için belki de en uygun kenttir.

Öte yandan, İstanbul’da sanayiinin ihtiyacını karşılayacak arazi ve arsa üretiminde ciddi sıkıntılar söz konusu. Hem yeterli alan yok, bulunsa dahi maliyeti oldukça yüksek. Oysa İzmir çok daha ekonomik arsa ve arazi temininde İstanbul’la kıyaslanamayacak ölçüde avantaj sahibi bir kent. İzmir’in çevre ile ilçeleri de aynı fırsatı sunmaktadır. İhracat ağırlıklı sanayi tesisi kurarken arazi ve arsa yatırım maliyetinin düşüklüğü, sonrasında İzmir limanının yakınlığının sağlayacağı ekonomik transfer imkanı İzmir’i öne çıkarabilecek unsurlar. Nitelikli insan kaynağı da cabası.

İzmir iş dünyası, belediyeler ve kamu kurumları, İzmir’in bu fırsat ve avantajlarını değerlendirmeye yönelik bir vizyon ortaya koyabilir, güçbirliği ile bu vizyonun hayata geçirilmesinde üstlerine düşen rolleri oynarlarsa İzmir gelecek yıllarda bambaşka bir seviyeye ulaşabilir. Bu vizyon, aynı zamanda bizim tüm ilgililere önerimizdir.

Abdurrahman
ŞENOL

Yurt dışı alacaklarının şüpheli alacaklara atılması

Borçlunun yurt dışında olması halinde Türkiye’de açılacak dava ve yapılacak icra takibinin vergi hukuku bakımından şüpheli alacak olarak kaydedilmesi için sözleşmede Türk hukuku uygulanmalı.

Şüpheli alacak, bir işletmenin ticari alacağının, izlenen hukuki prosedürlere ve alınan tedbirlere rağmen tahsilatının belirsizliğini korumasıdır. Vergi Usul Kanunu’nun 323’üncü maddesinde, “Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla; 1-Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar, 2-Yapılan protesto veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar, şüpheli alacak sayılır.” şeklinde hüküm altına alınmıştır. Bu hükme göre; ticari veya zirai kazancın elde edilmesiyle ilgili olmak şartıyla; dava veya icra safhasında bulunan alacaklar ile yapılan protesto veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar şüpheli alacaklardır.

Şüpheli alacağın önem arz etmesi

ise; 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 323/2. maddesine göre şüpheli alacaklar kapsamındaki alacaklar için pasifte karşılık ayrılabilir. Böylece riskli alacak tahsil imkanı olmamasına rağmen elde edilmiş olarak değerlendirilerek bilançodaki aktif tarafta yer almış olacak ve tahsil edilememiş olmasına rağmen Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi ödemek zorunda kalacaklardır.

Globalleşen dünya şartlarının yanında ulaşım ve iletişimde artması sebebi ile yurt dışı satış rakamları yükselmiş ve risklerde artmıştır. Özellikle rekabet koşullarının zorlaştığı günümüzde vadeli satış şeklinde gerçekleşen ticari faaliyetlerde ne yazık ki tahsil riskinin bulunduğu gerçeği yurt dışı alacaklarının pasifte karşılık bulması konusunu sıkça gündeme getirmiş hukuki olarak önem arz etmiştir. Aksi halde yurt dışı tüm alacakların tahsil edilip edilmediğine bakılmaksızın vergilendirileceği riski ortaya çıkmış olur. Bu durumda zaten yurt dışı ticari faaliyetten gelir elde

edememiş olan tacire ve ticaretteki devamlılığın sağlanmasına engel teşkil edecektir.

Alacakların yurt dışında olması sebebiyle pasifte karşılık ayrılabilmesi için Vergi Usul Kanunu madde 323'te yukarıda yazılan şartlar aramaktadır. Yasal düzenlemede ilgili alacakların yurt içi ya da yurt dışında olduğuna bakılmaksızın bir düzenleme yapılmıştır.

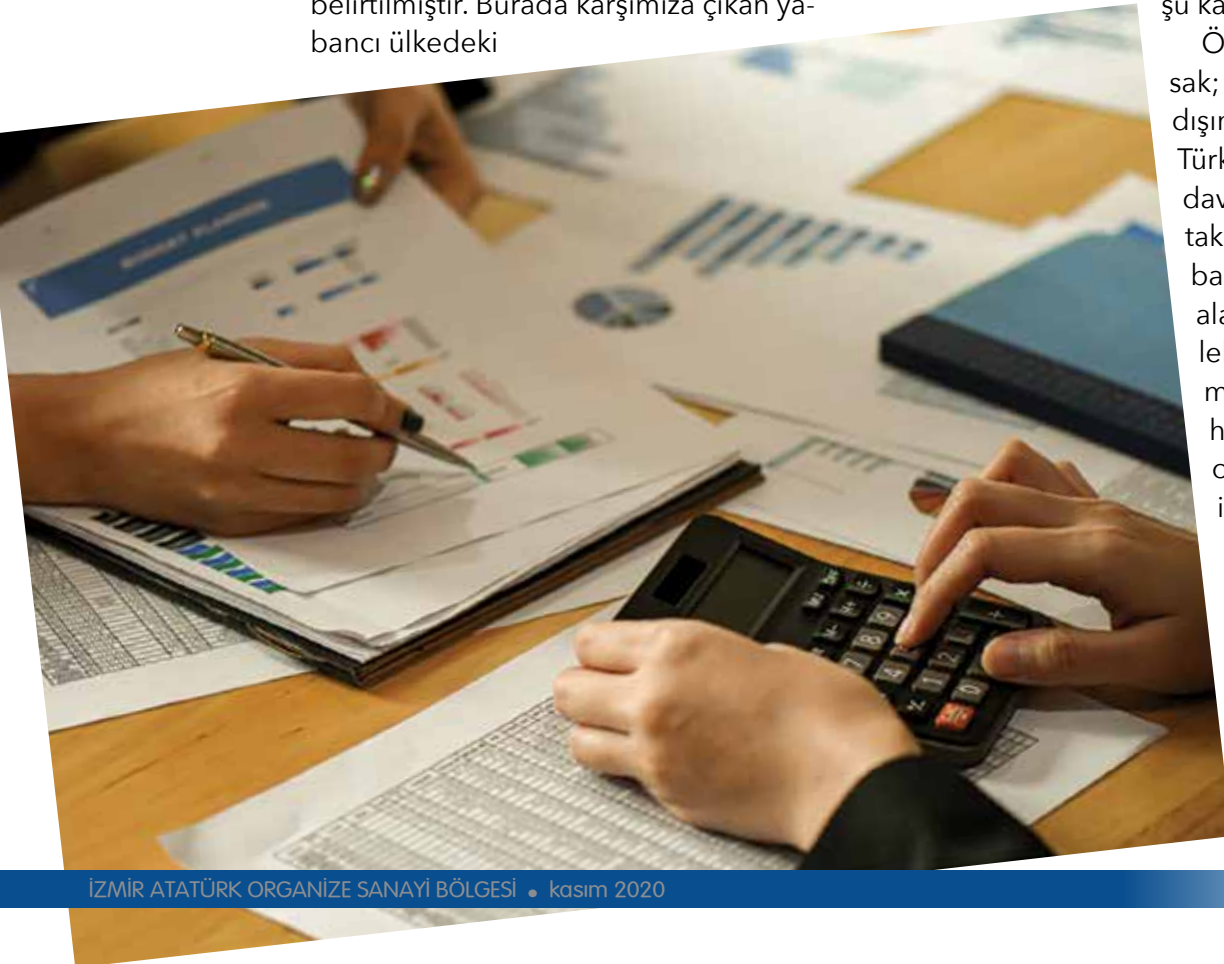
Makalemizin konusunu oluşturan bu hususta, mükellef nezdinde karşılık ayrılıp ayrılamayacağı ve dava veya icra yoluyla takip açısından hangi ülke mahkemesinin yetkili olacağı sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu konuyla ilgili idarenin görüşünün talep edildiği durumlarda idare tarafından verilmiş olduğu özeldgeler de karşılık ayrılması açısından borçlunun mukimi olduğu ülkelerde dava açılmasının gerektiği belirtilmiştir. Bu ayrımın yapılmamış olması yurt dışı alacaklardaki mahkeme ve icrai tahsilattaki görev ve yetki konularını gündeme sıkça getirmiş ve bu sebeple Gelir İdaresi Başkanlığı veya ilgili Vergi Dairesi Başkanlıklarından sıkça özeldge alma yoluna gidilmiştir. Bu özeldgelerde sıklıkla borçlunun yerleşim yeri mahkeme ve icra dairelerinin yetkili olduğu belirtilmiştir. Burada karşımıza çıkan yabancı ülkedeki

dava ve icrai takibat zorlukları sebebi ile mükellefler tahsil edememiş olduğu alacağı için birde Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi ödemek zorunda kalmıştır. Bu sebeple başvuru hukuki süreçlerde Danıştay 3. ve 4. Dairelerinin verdiği kararlarda borçlusu yurt dışında bulunan para alacaklarına ilişkin icra takipleri veya davalar bakımından Türkiye'de bulunan icra dairelerinin ve mahkemelerin de yetkili olduğu belirtilmiştir. Yüksek mahkemelerce verilen bu karar uygulamada da benimsenmiştir.

Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuk Hakkındaki Kanun ile Türk Borçlar Kanunu'nun ilgili maddeleri birlikte değerlendirildiğinde taraflar arasında bir sözleşme bulunmuyorsa ifa yeri ödeme gerçekleşeceği yer olarak alacaklının yerleşim yerinin dikkate alınması ve Türk Hukukunun uygulanması gerekecektir. Bunun yanında açılan davanın ve yapılan icra takibinin ciddi ve gerçek olması gerektiği sadece şekli bakımdan yerine getirilmesinin yetmeyeceği özellikle içtihatlarla yer almaktadır. Bu hususun özellikle ve dikkatle incelenmesi, buradaki kötü niyetli kullanımı ortaya çıkaracağı görüşü kabul edilmektedir.

Özetleyecek olursak; borçlunun yurt dışında olması halinde Türkiye'de açılacak dava ve yapılacak icra takibinin vergi hukuku bakımından şüpheli alacak olarak kaydedilebilmesi için, sözleşmeye uygulanacak hukuk Türk hukuku olmalıdır, sözleşme ile aksi kararlaştırılmamış olmalıdır ve dava veya icra takibi açılmalıdır.

Dava veya icra takibinin ciddiyetle değerlendirilmesi gerekmektedir.

Meryem Fulya YAZICIOĞLU

Üreticiye de tüketiciye de **KAZANDIRAN KOOPERATİF,** tarıma güneş gibi doğuyor

Tarımın, üretimin, sağlıklı gıdanın, çiftçinin, imece ruhunun üstüne Foça'dan bir güneş doğuyor. Foça Tarımsal Kalkınma Kooperatifi... 1 portakal ağacının meyveleri de dönümlerce dikili zeytinin tanesi de burada, üreticisinin elinde şahlanıyor. Kooperatifin gözü pek, tuttuğunu koparan, başarılı başkanı ise 'yaptıklarım yapacaklarımın teminatıdır' sözünü gururla dile getirebilecek, tanıdık bir isim: Nurgül Uçar Aktuğ... Başarılı bir gazeteciye 32 yaşında Seyrek Belediye Başkanlığı

bilgilendiriliyor.

Ev yapımı domates konservesi üretimi ile başlayan bu lezzetli yolculuk, bugün 'sezonunda doğal olarak üretilen' meyve ve sebzelerden elde edilen yağ, reçel, sos vb. ürünlerle devam ediyor. 1 portakal ağacı olan da kooperatife üye olup ağacının meyvelerini paylaşabiliyor, dönümlerce nar tarlası olan da... Dahası hem üretici olarak ürünlerinizi veriyorsunuz kooperatife hem de isterseniz ürününüzü işleyerek para kazanabiliyorsunuz. 1 incir ağacının meyvelerini kooperatife veriyorsanız, incir

reçeli yapılırken de çalışıp emeğinizin ayrıca karşılığını alıyorsunuz. Bir yandan üretici diğer yandan sağlıklı, iyi tarım ürünlerini sofrasına getiren tüketici kazanıyor. Yani tam bir kazan-kazan projesi.

Kooperatifin temel ürünlerinin ilk 3 sırasında zeytin, zeytinyağı ve istiridye mantarı geliyor. Bunların yanı sıra tamamen iyi tarım ürünü olan meyve sebzelerden 'ev usulü' nar ekşisi, nar sirkesi, bamya turşusu, ayva reçeli, incir reçeli, acuka, ahlat sirkesi, sumak, portakal

görevine seçilen Aktuğ, birbirinden başarılı çalışmalarını Foça Tarımsal Kalkınma Kooperatifi üzerinden sürdürmeye devam ediyor. Yüzde 70'i kadınlardan oluşan kooperatifin 170 üyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi Meslek Fabrikası'nın ve İlçe Tarım Müdürlüğü'nün desteğiyle, iyi ve organik tarım konularında

**Foça Tarımsal Kalkınma
Kooperatifi Başkanı Nurgül
Uçar Aktuğ, Atatürk
Organize Haber'e üretim
yolculuğunun başlangıcını
ve hedeflerini anlattı:
Doğal ürünlerle kendi
Toscana'mızı yaratmak...**

reçeli değişken ürün gamı arasında yer alıyor. Değişken diyoruz çünkü mevsiminde olan meyve ve sebzeler kullanıldığı için 2 ay incir reçeli üretiliyor, 3 ay ayva... Yılın her ayında incir reçeli bulma şansınız olmuyor. Aslında bunun şans olduğunu bilmek, ürünlere olan tutkunuzu bir kat daha arttırıyor.

Bu kıymetli çalışmayı hayata geçiren Nurgül Uçar Aktuğ ile projelerini, tarımın durumunu, küsen çiftçileri konuştuk... Bu lezzetli sohbete buyurmaz mısınız?

● **Nereden çıktı bu muhteşem kooperatif fikri?**

Bu yola çıkarken 30 bin nüfuslu Foça'mızın üreticilerinden elde ettiğimiz, topraktan çıkan doğal ürünler ile hem kendi Toscana'mızı yaratalım hem de yerel insanımızın mutlu yaşaması için çaba gösterelim istedik. İşimiz üretmek... Biz bununla ilgilenirken, 'sağlıklı gıdaya ulaşma bir insan hakkıdır, güvencesi kooperatif modelidir' diyerek Foça Tarımsal Kalkınma Kooperatifimizi kurduk.

● **Kaç ortağınız var?**

170 ortağımız var. Tüm paydaşlarımız eşit. Bu ortaklarımızın yüzde 70'i kadın, biz hep birlikte hayatı yaşıyoruz. Herkes ortağımız olabilir.

● **Ortaklarınız hali hazırda tarım işi ile ilgilenen kesimden mi oluşuyor, farklı alanlarda faaliyet gösterip, aynı zamanda sisteminizde yer alan kişiler de var mı?**

Çiftçilikle uğraşanların yanı sıra farklı meslek kollarından ortaklarımızın sayısı da oldukça fazla... İnsanlar çalışma hayatları boyunca emeklilik dönemi sonrasında ne iş yapacaklarını planlayamıyor, planlamıyorlar... Emekli olduktan sonra bu gerçeğe karşılaşan arkadaşlarımız bizim geleceğimizde yer aldı... Emekli doktorlarımız, mühendislerimiz, öğretmenlerimiz var kooperatifimizde. 1 ağacı olan mühendis arkadaşımız da bizimle, 1 dönümü olan öğretmenimiz de...

● **Kazan-kazan modeli sisteminizi biraz açıkklar mısınız?**

Yaptığımız işlerle hem kendimiz için sağlıklı gıdaya ulaşmanın yolunu öğrenirken hem de üreticilerimizin emeklerini değerlendirmiş oluyoruz. Yani üretici bazında da tüketici açısından da herkesin kazandığı bir sistem... Yaptığımız işe paralel olarak marketlerde satılan ürünleri daha yakından inceliyoruz. İçeriklerini, yapım zamanlarını... Örneğin nar ekşisinin nar ekşisi olmadığını, içinde glikoz şurubunun yer aldığını, zeytinyağının zeytinyağı dışında başka yağlar içerdiğini görüyoruz incelediğimizde. O zaman bizim gibi üretilmeye daha çok ihtiyaç olduğunu görüyoruz. Biz, ortağımızın iyi tarımla yetiştirdiği narını alıp, suyunu sıkıp ev usulü kaynatıp şişeliyoruz. Yaptığımız, etiketimizi bastığımız her ürünümüz yüzde 100 doğal, kontrollü ve ev usulü... Biz bilimi dikkate alıyoruz.

● **Gelelim çiftçinin durumuna...**

Üretici kıymetli bir şey. Bir meslek grubu olarak görülmeyen çiftçileri görmezden gelmeye devam edersek, yarın yiyecek bir şeyimiz kalmayacak. Bencilce bakalım, kendimiz için çiftçiyi, topraklarımızı, üretim alanlarımızı,

Yaptığımız işlerle hem kendimiz için sağlıklı gıdaya ulaşmanın yolunu öğrenirken hem de üreticilerimizin emeklerini değerlendirmiş oluyoruz. Üretici bazında da tüketici açısından da kazandıran sistem...

ürünlerimizi korumamız lazım. Bir adım sonra karşılaşacağımız sorun, çiftçinin havlu atması olacak... O zamanı düşünmek bile korkutucu... Çiftçilik bir meslektir ve değerlidir. Topraklarımız kıymetlidir çünkü

evleri yiyemiyoruz. Belediye başkanlığı görevini üstlendiğim süre zarfında tarıma yönelip araştırmalar yaptığımız zaman çiftçiliğin aslında bir meslek olduğunu kavradık. Bu bölgenin insanı okusun, eğitimini alsın, sonra dönsün kendi topraklarında kendi işini yapsın istedik. Bunu da başardık. Ziraat mühendisimiz, zoologumuz döndü topraklarında mesleğini yapmayı sürdürdü. Bunun her yerde olmasını isteriz. Ancak, Büyükşehir Yasası'nın çıkmasının ardından ne yazık ki bu örnekler çoğalamadı.

● Etkisi nasıl oldu?

Adımız (Seyrek) belde olduğu için kapatıldık. Belediyemiz 2008 yılında kapatıldı, 2014'te ikinci furya geldi, 1283 belde belediyesi kapatıldı. 16 bin köy muhtarlığı, mahalle muhtarlığına dönüştü.

Tarımın aksamadaki ciddi nedenlerden bir tanesi işte bu yasa oldu. Örneğin bizim köyümüzde avlulu evler var. Bu evlerde 2 inek bakabilirdi insanlar. Büyükşehir Yasası'nın ardından Alsancak'taki su fiyatları bizim köyde de geçerli olmaya başladı. İnekler çok su içtiği için, emekli maaşı ile geçinen insanlar su paralarını ödeyemediler. Küçük bahçelerinde yetiştirdikleri sebze meyveye de su lazım... Bu da köydeki yaşam biçimini değiştirdi. Köylü bahçesindeki iki biber bir domatesi yetiştiremez oldu. Burada yaşam zorlaşınca, çiftçi tarlasını bırakıp büyükşehirlerde işçi olmaya başladı. Üretici olmaktan çıktı, işçi oldu. Tarlalar ekilmez oldu. Mazot arttı, zirai ilaç fiyatları, yem fiyatları arttı, ırgat yevmiyeleri arttı. Maliyetler katlandı, verilen destekler ise aynı kaldı.

Bunlar yorum değil durum. Bunları tespit edeceğiz ki sorunun nerede olduğunu bulalım.

● **Bu alanda yetkililer gelen değerlendirmeleri dikkate alıp herhangi bir girişimde bulundular mı?**

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli bu durumu tespit etti ve Büyükşehir Yasası'nın tarıma zarar

verdiğini ifade etti. Bu alanda güzel girişimler yapılabileceğini düşünüyorum. Çünkü artık hayvancılık bitti, çiftçilik azaldı. Bizim köyde çiftçilik meslekti. Artık kimse çiftçiye meslek sahibi olarak görmüyor. Haberlerde hayat pahalı haberine koydukları ilk görüntü, sebze meyve fiyatları. 'Üretici öldü bitti' deniliyor. Biz o haberleri yaparken aslında üretimi aşağılıyoruz. 55 kuruşluk domates tarlada kalıyor, toplanmıyor. Sorunların çözülebilmesi için önce mevcut sistemin sorgulanması lazım.

● Gelecek gençlerin elinde diyoruz her alanda. Şu halde tarım için bunu söylemek çok zor görünüyor...

Elbette... Pamuk üreten çiftçiye destek diye ödenen para, dönüm başına 40 TL, 1 litre mazot 6 TL... İşte şimdi asıl tehlike başlıyor. Çünkü artık bu mesleği bu şartlar altında yapacak bir nesil gelmiyor... Örneğin 400 dönüm tarlası olan bir meclis üyemiz vardı. 2 kız evladı var. Bir kızı mühendis, diğeri akademisyen. Meclis üyesi arkadaşımız çiftçiliği bıraktığı an 400 dönüm toprak üzerindeki üretim de bitecek. Çocuklarda çiftçiliği devam ettirme hevesi yok, kalmadı... Bir kız bir erkek kardeşim var, babam çiftçiydi. Kız kardeşim doktor, erkek kardeşimiz çiftçilikle uğraşmaya devam etti. Kardeşimin ardından bu işi götürecek nesil yok. Asıl tehlike burada... Bizim çiftçi üretmemiz lazım. Bunu yapamazsak asıl o zaman sıkıntılı günler göreceğiz.

● Kooperatifinizin çiftçiliği yeniden canlandırmak gibi bir misyonu da var...

Kesinlikle öyle... Biz kooperatif olarak çiftçi üretmeye çalışıyoruz. Emekliler, çiftçiliğe küsüp

geri dönenler, hali hazırda başka işlerde çalışanlar derken bugün 170 ortaklı büyük bir aile odluk. Ortaklarımızın 50 tanesi zeytin üreticisi, 5 tanesi istiridye mantarı üretiyor, 1 ortağımızın 1 portakal ağacı var. Hepsi bizim için değerli. Bugün bahçesindeki 1 ayva ağacı ile bize katılan ortağımız yarın 2 ağaç daha dikmek isteyecek. Destek, toprak sevgisi ve üretim gerçeği ile çiftçilik yeniden canlanacak diye ümit ediyoruz...

● **Hadi canlandırdığınız üretim ruhu ile doğal olarak hazırladığınız ürünleri de sıralayalım...**

Zeytin, zeytinyağı ve istiridye mantarı ürün yelpazemizin ilk 3 sırasını oluşturuyor. İstiridye mantarına ağırlık vermeye çalıştık, çünkü yüzde 100 doğal bir protein. Gelecek nesillerin karbonhidrat yerine proteinle yetişmesini istiyoruz. Zeytinyağı, bir meyvenin suyu. Biz zeytinyağını tam tanımıyoruz, tanımaya çalışıyoruz. Zeytinleri toplayıp sıkıp, 'tamam bitti' diye düşünürdük. Kooperatifle birlikte araştırmaya da başladık. Zeytinyağında bulunan polifenol oranı 250 üzerindeyse ilaç olarak tüketilmesi gerekecek kadar faydalı demekmiş o zeytinyağı. Erken sıkım zeytin yağlarında bu oran yükseliyor. Biz, zeytin yağlarımızın analiz sonuçlarında ne kadar kıymetli bir ürün ortaya çıkardığımızı görmüş olduk. Bu nedenle kooperatiflere güvenilme-

si gerekiyor. Her şey bilim ışığında, değerlendirme, analiz ve kontrol mekanizması altında gerçekleştiriliyor. Bu ürünlerin yanı sıra sezonunda yetişen meyve-sebzelerin sirke, sos, reçel ve turşularını yapıyoruz.

● **Sağlıklı ürünlerinizi nasıl temin edebiliriz?**

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Halkın Bakkalı isimli marketlerinde (Halk Market) ürünlerimiz satışa sunuldu. Kısa bir süre içerisinde internet sayfamız üzerinden de satışlara başlayacağız. Tüketiciler online olarak sipariş verebilecekler.

● **Denetim ve kontrol dediniz kooperatifin güvencelerini sıralarken. Bu bağlamda neler yapıyorsunuz?**

Her zaman altını çizerek söylüyorum: Bilime inanıyoruz... Bilim ışığında hareket ediyoruz. Her hafta toplantılarımız oluyor. Bu toplantılarda konusunda uzman ve yetkili kişiler, iyi ve organik tarıma yönelik verileri paylaşıyor. Tüm ortaklarımız bu toplantılarda 'nasıl en doğasını, doğrusunu üretim'in yanıtlarını buluyor. İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü yetkilileri iyi tarım çalışmalarımıza yönelik incelemelerde bulunuyor. Biz de kendi ortaklarımızla bilim insanlarının ve devlet uzmanlarının yönlendirmeleri ile doğruyu üretmeye çalışıyoruz.

● **İçinde bulunduğumuz pandemi sürecinde toprak ananın kıymetini tüm insanlık bir kez daha anladı. Son olarak neler söylemek istersiniz?**

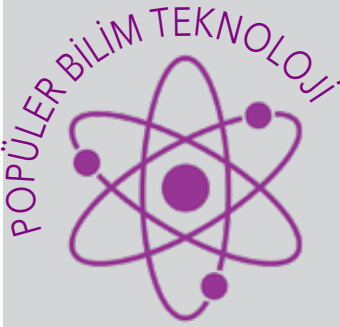
Hepimiz günü kurtarmak mantığında olduğumuz için suçluyuz. Pandemi çıktı, herkesi eşitledi... Para işe yaramadı, havayı satın alamıyoruz. İlk önce yiyecek aklımıza geldi. Hepimiz bir duralım yerimizde, yaşadıklarımızı hatırlayalım. Doğayı kadına benzetiyorum. Sabırlı ama bir gün istediğini alır. Oyun olmaz doğa ile. Doğa ile oynamayalım. Biz onu unutursak gün gelecek o da bizi unutacak...

Gökhan SEZER

Elektrikli otomobil talebi neden patladı?

Ülkeler bir taraftan enerji altyapılarında gerekli düzenlemeleri yaparken, teknolojiye hızlı gelişmeler şarj sorununun kısa zamanda aşılacağı işareti veriyor.

Geçtiğimiz Eylül ayında tarihi bir olaya tanıklık ettik. İlk defa Elektrikli araçlara olan talep Avrupa kıtasında dizel araçları geride bıraktı. Avrupa’da satılan her 4 otomobilden bir tanesi “Elektrikli” olurken “Dizel” otomobillerin satışı yüzde 24,8 seviyesinde kaldı. Daha beş yıl önce pazar payı yüzde 50 oranlarında olan dizel araçlar dramatik bir düşüş gösterirken elektrikli araçlar hızla yaygınlaşan ve insanlar tarafından tercih edilen bir konuma yükseldi.

Avrupa ülkelerinin elektrikli araçları yaygınlaştırmak için uyguladıkları teşvikler ve planlar bu artışlarda elbette ki etkili oldu, ancak son zamanlarda elektrikli araçlardaki teknolojik yenilikler ve üstünlüklerin hızla artması talep patlamasının esas sebebi oldu... Artık kum saati tersine döndü ve elektrikli araçlar devrine girdik.

Avrupa’da Hollanda ve Norveç,

elektrikli araçlar konusunda en ileri ülkeler konumundayken onları sırasıyla İngiltere, İrlanda ve İsveç takip ediyor. Elektrikli araç almak isteyenler bu ülkelerde ortalama 3 bin - 6 bin Euro civarında teşvik alıyorlar. Ayrıca devletler buna ek olarak ciddi vergi avantajları da sunuyor. Bütün planlar Avrupa’da 2030 yılından sonra fosil yakıtlı araçların trafiğe çıkmamaları üzerine yapılmış durumda. Norveç, elektrikli araçların yıllık yüzde 65 satış rakamıyla şu anda bu plana en yakın ülke konumunda.

İlk zamanlarda elektrikli araçların pahalı olması, pil ve motorlarından dolayı bakım maliyetlerinin yüksekliği kullanım açısından engel oluştururken, günümüzde toplam maliyette en ucuz araç konumuna gelmiş durumda. Norveç’te yapılan bir araştırmada 4 yıllık bir süre kapsamında aylık maliyet benzinli araçlarda 1002 dolar, dizel araçlarda 1075 dolar iken elekt-

rikli araçlarda bu rakam 883 dolar olarak hesaplanmış. Bu rakamlara amortisman, yakıt, vergiler, sigorta ve bakım masrafları dahil rakamlar. Görüldüğü gibi elektrikli araçlar gümbür gümbür geliyorlar.

Dünyanın dört bir yanında otomobil fabrikaları tüm yeni modellerini elektrikli olarak çıkartıyor, tasarımcılar daha şık daha kullanışlı daha uzun menzilli, daha ucuz, daha efektif elektrikli araçlar yapmak için yarışıyor. Her geçen gün pil teknolojileri gelişiyor, şarj istasyonları sayısı logaritmik olarak artıyor ve fiyatlar ucuzluyor.

Karbon emisyonunun yüzde 27'si...

Avrupa'da tüm karbon emisyonunun yüzde 27'si ulaştırma sektöründen kaynaklanıyor. Fosil yakıtlı araçların yerini elektrikli araçların almasının hedeflenmesinin en büyük

nedenlerinden biri işte bu karbon emisyonu oranını düşürmek. Bu nedenle araçların ihtiyacı olacak elektriğinde yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanması en makbulü. Bu konuda Norveç en şanslı ülke. Elektriğinin yüzde 98'ini hidroelektrik santrallerden karşılayan Norveç bu sayede trafiğe çıkan her yeni elektrikli araçla nerede ise sıfır emisyonu yakalıyor.

Diğer taraftan ülkelerin enerji alt yapıları da elektrikli araçlara geçişte en önemli unsur. Şarj sürelerinin uzunluğu ile beraber aynı anda yüzlerce aracın şarj edilmesi gibi durumlar da elektrik şebekelerinde ortaya çıkabilecek problemler bakımından bu önemli bir durum oluyor. Ülkeler bir taraftan enerji altyapılarında gerekli düzenlemele-

ri yaparken, şarj teknolojilerindeki hızlı gelişmeler bu sorunun da beklenenden kısa zaman içerisinde aşılabacağına dair işaretler veriyor.

Hollanda, Norveç, İngiltere, İrlanda ve İsveç elektrikli araçlar için ciddi teşvikler veriyor. Bütün planlar, Avrupa'da 2030 yılından sonra fosil yakıtlı araçların trafiğe çıkmamaları üzerine yapılmış durumda.

Yani her yol elektrikli araçlara çıkıyor...

Dünya genelinde trafiğe çıkan elektrikli araç sayısında lider ülke Çin. Onu Norveç ve Amerika Birleşik Devletleri izliyor. Avrupa Birliği ülkeleri de hızlı bir biçimde bu sıraların üstlerine tırmanıyorlar.

Sadece elektrik ile çalışan araçlar kategorisinde Volkswagen, Renault ve Tesla başı çeken firmalar. Volkswagen şu anda Avrupa'nın en büyük elektrikli araç üreticisi konumunda. Bunun yanı sıra hybrid araçlar kategorisinde ise Toyota-Lexus, Ford, Suzuki ve BMW dikkat çeken markalar. Toyota-Lexus, hybrid araçlar arasında tek başına yüzde 32'lik pazar payına sahip. Dünyanın belli başlı otomotiv üreticilerinin yanı sıra birçok yeni marka da bu büyük dönüşümü fırsata çevirerek pazarda yerlerini alıyor. Bizim yerli elektrikli otomobilimiz TOGG da bu kategoride bulunuyor. Bu yeni markalarda dünya devlerine rakip olacaklar bile var. Elektrikli araç dünyasının lideri de yeni bir marka üstelik. Elektrikli araba denilince hepimizin aklına ilk gelen o. Elon Musk'ın Tesla'sı. Elon Musk, Tesla şirketini 2004 yılında kurdu ve inanılmaz hikayeler barındıran kısa tarihinde dünyanın 1 numaralı elektrikli araç üreticisi oldu. Elektrikli araçların kalbi konu-

munda olan pillerin de üretiminde Nevada eyaletinde kurduğu Giga Factory ile dünya lideri konumuna yükseldi. Dünya devi Toyota ve Daimler ile ortaklıkları var ve bu firmaların araçlarının pil tedarikçisi konumunda.

Tesla'yı geliştirirken yaptıkları yüzlerce buluş ve patentleri de 2012 yılında kamuya ücretsiz kullanıma açarak elektrikli araçlar konusunda çalışmaların çok yoğun bir biçimde yapılmasına olanak sağladılar. Günümüzde birçok firmada patentlerini ve çalışmalarını ücretsiz kullanıma açtı. Bu şekilde Tesla firması elektrikli araç teknolojilerinin hızla gelişmesi konusunda ayrı bir öncü rol üstlendi.

Elektrikli araçlar konusunda kendi yerli aracımızın da dahil olduğu çalışmaları büyük bir heyecanla takip etmeye devam edeceğiz.

Geleceğin ulaşım sistemi Hyperloop'tan ilk insanlı test

Geleceğin ulaşım sistemi olarak nitelendirilen Virgin Hyperloop, kısa süre önce önemli bir kilometre taşını geride bıraktı. Tamamlandığında insan ve kargo taşımacılığında bir devrim yaratacağı, uçaklardan bile 2 kat daha hızlı olacağı belirtilen Virgin Hyperloop hızlı ulaşım teknolojisinin ilk insanlı testi yapıldı.

Milyarder iş insanı Richard Branson'ın kurduğu Virgin Şirketler Grubu'nun içinde yer alan Virgin Hyperloop, ultra hızlı ulaşım sistemini ilk defa yolcularla test ettiğini duyurdu.

Geçtiğimiz 8 Kasım günü icra edilen teste şirketin yöneticileri, Baş Teknoloji Sorumlusu Josh Giegel ve Yolcu Deneyimi Direktörü Sara Luchian katıldı. Nevada Las Vegas'ın dışındaki çölde şirketin DevLoop test pistinde gerçekleştirilen deneme sürüşünde aracın hızı saatte 172 kilometreye kadar ulaştı. Sistem tam kapasite kullanıma girdiğinde yaklaşık 1000 kilometre hıza ulaşması hedefleniyor.

Virgin Hyperloop'un Başkanı, DP World CEO'su ve Grup Başkanı Sultan Ahmed Bin Sulayem, "Bir tarihe tanıklık ediyor olmanın mutluluğunu yaşadım" diye konuştu.

Los Angeles merkezli Hyperloop projesi, insan ve kargoyla dolu yüzen kapsüllerin saatte 966 kilometre hızla tüplerin içinden

geçmesini amaçlayan bir gelecek teknolojisi olarak tanımlanıyor.

Manyetik kaldırma teknolojisi kullanılarak neredeyse sessiz yolculuğa izin verecek Hyperloop sistemi, New York ile Washington arası olan 360 km mesafeyi 30 dakikaya indirecek. Bu süre ticari jet uçuşlarından 2 kat, yüksek hızlı trenlerden de 4 kat daha hızlı olacak.

Şirket, sistemin güvenlik onayını 2025 yılına kadar almayı, 2030 yılında da ticari operasyonlarına başlamayı çalıştığını açıkladı. Nevada'daki tesisinde daha önce 400'ü aşkın insansız test uygulanan Hyperloop, geçen ay 500 milyon dolarlık sertifika merkezinin kurulması için, teknolojiyi denetlemek ve kanıtlayıcı zemin olarak Batı Virginia'yı seçmişti. Kanadalı şirket Transpod ve İspanyol Zeros da aynı teknolojiyi kullanarak, yolculuk sürelerini, sıkışıklığı azaltmayı ve çevreye zarar veren petrol yakıtlı geleneksel yolculuk ağlarını iyileştirmeyi amaçlıyor. Temel olarak özel geliştirilen bir tüpün içerisinde aşırı yüksek hızda seyreden yeni nesil tren sistemi şeklinde tanımlanan Hyperloop, birçok alanda çok büyük gelecek vadeliyor. Hyperloop, Japonya'daki Maglev tren sisteminin kullandığı manyetik tekniğinin bir benzeri olan "passive magnetic levitation" teknolojisini kullanıyor.

Kültür hazinelelerini derleyen insan:

Bu ayki Koleksiyon sayfalarımızın konuğu, "Türkiye'nin 1 Numaralı Sahafı" olarak da tanınan Emin Nedret İşli... Kültür mirasımızı koruyup kollayıp biriktirip saklayıp geleceğe, gelecek nesillere, hayırlı haleflerine verecek, devredecek işler yapmayan bir coğrafyada yaşamaktan şikayet ederek yapıyor bu işi 50 yıla yakın süredir.

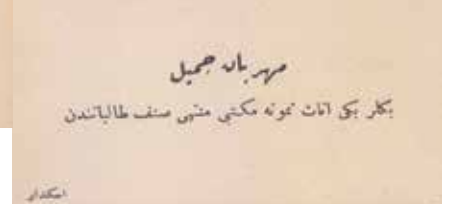
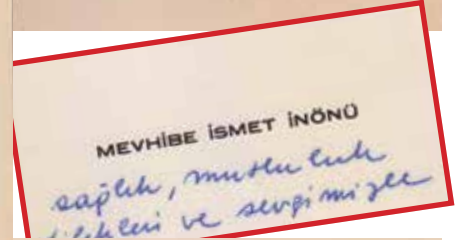
Sahaflığı, "Önemli hazineleri bulup çıkartan, kurtaran, kollayan ve de ister bunu parasal anlamda yapsın, ister keyif anlamında yapsın gerekli yerlere, gerekli kimselere ulaştıran kişidir, bir nevi terminaldir" diye tanımlayan Emin Nedret İşli, şöyle diyor: "Sözelimi Büyüka'daki bir köşkün kömürlüğünde bulduğum güzel ciltli bir kitabı alıyorsun ama bulduğun zaman o ciltli kitap rutubet içinde oluyor, toz pas içinde oluyor, bir kısmı çürü-

müş oluyor. Onu sen temizliyorsun, bakımını yapıyorsun, orada toza toprağa pisliğe bulaşıyorsun, her türlü eziyeti görüyorsun, sonra alıyorsun bakımını yapıp güzelleştiriyor ve bir meraklısına ulaştırıyorsun, devrediyorsun. Bu devir esnasında o ecdat yadigârı, bu coğrafyanın kültür belgesi kurtulmuş oluyor ve en az bir 50-60 sene daha yaşar hale geliyor. Yoksa sahaf bunu yapmasa yok olacak. Bu konuyla ilgili size yüzlerce örnek verebilirim."

İşli'ye göre sahafın ikinci görevi o malzemeyi gerekli yerlere ulaştırmak... "Yani yok olmakta, kaybolmakta, imha edilmekte, kadri kıymeti bilinmemekten dolayı, anlamamaktan dolayı bir yerlerde durmakta, çürümekte olan veyahut da esir kalmakta olan malzemeyi bulup, çıkarıp, onun değerini takdir edip, içeriğini anlayıp kime yarayacağını bilerek ona vermektir sahaflık."

EMİN NEDRET İŞLİ

"Türkiye'nin 1 Numaralı Sahafı" olarak tanınan İşli, sahaf-lığı "Önemli hazineleri bulup çıkartan, kurtaran, kollayan ve bunları gerekli yerlere, kimselere ulaştıran kişidir, bir nevi terminaldir" diye tanımlıyor.

**Bir kitapla
başladı
her şey...**

Emin Nedret İşli;
koleksiyonculuğa
başlayışını ise bize
şöyle anlattı:

"1970'li yılların

başından beri Sahaflar Çarşısı'nın müdavimlerinden oldum. Kitap okumak, kitap toplamak, kitap biriktirmek başlıca meşgalelerimden biri olup sıkı bir kitap toplayıcısı oldum. Sahaflar Çarşısı'ndaki dükkanlardan topladığım kitapları Cerrahpaşa'daki ahşap evimize taşıyıp durdum. Sadece kitapla başlayan bu toplayıcılık duygusu daha sonraları fotoğraf, kartpostal, gravür, kartvizit, Osmanlıca belge, afiş, basılı malzemeler, efemera adını verdiğimiz materyaller ve benzerlerinin koleksiyonunu yapmaya dönüştü. Hızlı ve hırslı bir şekilde gelişen bu koleksiyon merakı belli bir olgunluğa eriştikten sonra belli alanlara yönelme, ilgi alanını sınırlandırıp o alanda uzmanlaşmayı getirdi.

Bu alanda derinleşme, merakımın profesyonel uğraşa dönüşmesine neden oldu. Sahaflığı meslek olarak tercih ettim. Profesyonel olmama rağmen amatör biriktiricilik duygusundan hiçbir zaman vazgeçmedim. Halen evim yeni bir

Kitap okuma ve toplamakla başlayan meşgalesi daha sonraları fotoğraf, kartpostal, gravür, kartvizit, Osmanlıca basılı malzeme koleksiyonu yapmaya dönüşen İşli, amatörlük duygusunu hala koruyor.

sahaf dükkanı açacak kadar ilgi duyduğum malzeme ve kitapla doludur.

Koleksiyonunu yaptığım konular başta mesleğim olan sahaf-
lık tarihinden başlaya-
rak Türk Basın ve Yayın

Tarihi'dir. Kitap, kitapçılık, kütüphanecilik gibi önemli konularda yazılı ve basılı malzemeyi dil ve zaman ayrımı göstermeksizin toplamaya gayret etmekteyim.

Oldukça kıymetli ayraç, ex libris, kartvizit, kitapçı kataloğu, kartpostal, denizcilik belgeleri, imzalı kitap ve mektup koleksiyonlarım vardır.

Büyük şair Nazım Hikmet'in bütün eserlerini (dünya dillerinde basılı) toplamaya çalışmaktayım. Matbaacılık tarihi, İstanbullu ciltçiler, Milli Mücadele ve Atatürk ile ilgili önemli belge ve kitapları biriktirmeye çalışmaktayım.

Uzmanı sayıldığım Osmanlı dünyası kitaplarının hatırı sayılır örnekleri kütüphanemde vardır. Küçük ama nadir İstanbul kitapları da kütüphanemde hatırı sayılır miktarlardadır. Basın ve kitapçılık tarihine ait zarf, fatura, antiye, ilan, makbuz, yazışma, firma kartı gibi belgesel nitelikli malzemelerden oluşan çok büyük bir arşivim söz konusudur.

Uzun yıllardır sahaflık mesleğinin getirdiği malzemeye kolay ulaşma ve okuma uğraşı nedeniyle yazmak, yayın yapmak bana zevk ve şevk vermektedir. Bazı dergilerin yayın kurlunda yer almak, o dergilerde mesleğimle ilgili yayınlar yapmak son zamanlarda yoğunlaştığım işlerdendir.”

Kıymetli ürünler

Emin Nedret İşli'nin "Sahafiye eser denilince aklımıza sadece kitaplar mı gelmeli?" sorusuna verdiği cevap ise şöyle:

"Hayır; mektup, fotoğraf, kartvizit, bilet, kartpostal, not defteri ve paso da sahafıye dünyasında kıymetlidir. Fakat bu tür malzemeye eski sahaflar pek rağbet etmezdi, bu tür ürünler bugün kıymetli hale geldi. Eskiden böyle malzemelerin yüzüne bakılmazdı, işte bu sebepten

dolayı birçok kıymetli eser kâğıt hamuru elde edilmek için fabrikalara gönderildi, koca bir medeniyetin izleri yok oldu. Sözelimi şu an belki de önemsemediğimiz su faturaları, maç biletleri ve gazeteler 40-50 yıl sonra sahafiye olarak kıymetlenecaktır, bu tür konularda iyi bir sahafın öngörülü olması şarttır.”

Ayraç Koleksiyonu

Türk Dil Kurumu, sözlüğünde kitap ayracını “Kalınan sayfayı belirlemek amacıyla kitapların arasına konulan ince, uzun karton parçası, bellik” diye tanımlıyor. Kitabın sayfa kenarını ve köşelerini kıvrımadan veya herhangi bir belirleyici konulmadan kalınan yeri gösteren bir araç kitap ayracı. İngilizcedeki karşılığı “Book Mark”. Avrupa’da en az 100 önce kullanılan -ki elimde 1906 yılında kalma bir Book Mark mevcut- bu nesnenin şimdiye kadar Türkiye’deki geçmişi hakkında derli toplu bir bilgi özgünüm ki yok.

Son 50 senede ortaya çıkan ve son yıllarda pek çok yayınevinin bastığı kitapların için koymayı adet haline getirdiği bir olgu bu. Fuarlarda gençlerin, çocukların stand stand dolaşıp “Ayraç var mı abi?” diye sordukları, internet dünyasında meraklıların “benim de ayraç koleksiyonum var” diye yazdıkları bir nesne kitap ayracı.

1978 yılından beri sahafılık mesleği ile yaşamını sürdüren bir kişi olarak mesleğin sağladığı kolaylıkların bir kaleminden yararlanıp “Kitap Ayracı” toplamaya giriştim. Kimi zaman aldığım kitapların içinden çıkan, kimi

zaman yukarda belirttiğim gençler gibi yayıncı yayıncı dolaşarak ciddi bir birikim oluşturdum. Bununla yetinmeyip yurt dışından satın alma yoluyla eski “Book Mark”lar topladım.

Ekslibris Koleksiyonu

“Ekslibris, kitapseverlerin kitaplarının iç kapağına yapıştırdıkları üzerinde adlarının ve değişik konularda resimlerin yer aldığı küçük boyutlu özgün yapıtlardır” diye tanımlıyor Hasip Pektaş hoca. Türkiye’de Ekslibris konusunda en önde gelen isim olan Profesör Hasip Pektaş, bu konu ile ilgili Türkiye’de kitap yazmış ilk akademisyendir. 1997’de kurulan İstanbul Ekslibris Derneği kurucularından olan Hasip Pektaş, görev yaptığı Işık Üniversitesi’nde İstanbul Ekslibris Müzesi’ni kurmuştur. Hasip Hoca’nın Kasım 1996’da Yapı Kredi Yayınları arasında çıkan “Ex Libris” isimli çalışması Türkiye’de bu konuda yayımlanmış ilk kitaptır. Bu çalışma daha sonra 2003 ve 2014 yılında iki kez daha basılmıştır. Türkiye’de ekslibris tasarımı, sergilerinin açılması, uluslararası toplantılar, ekslibris koleksiyon-

nerliği son 20-30 yılda oluşmuş ve gelişmiştir. 300’e yakın üyesiyle İstanbul Ekslibris Derneği özellikle İstanbul’da pek çok sergi, toplantı, etkinlik gerçekleştirmektedir. İstanbullu kitap koleksiyoncularının topladıkları eserlere kendi ekslibrislerini yapıştırmaları çok fazla görülen bir durum değildir. Osmanlıca yazma ve basmalarda “Temellük kaydı” denilen Arapça yazı ya da sahiplik mührü dediğimiz bir takım ibarelere modern anlamda ekslibris dememiz de pek olası görünmemektedir.

İLGİN TANAY

İçindeki yüzleri tablolarına yansıttı

Her yüz bir öykü anlatır. Fevkalade bir konu yüz, çünkü hemen her alanda karşımıza dikiliyor. Tıpta yüz estetik ameliyatların objektidir, edebiyatta yüz sevgiliye yazılan şiirlerdir mesela... Gündelik hayatta yüz gülümsemektir, kızmanın, kızarmanın ifadesidir, "biraz" makyajdır. Farklı yüzler neredeyse sonsuz sayıda nesneye başvurulur anlatılır. Mesela; şeftali (meyve) yüzlü, lamba (eşya) çehreli, maymun (hayvan) suratlı... Çok sayıda yüzlü deyimimiz

de var: Yüz bulmak, yüz çevirmek, yüze gülmek, yüzü kalmamak ve daha niceleri.

Fransız sosyal bilimci David Le Breton, Yüz Üzerine Antropolojik Bir Deneme adlı kitabında, yüzlere yüklediğimiz anlamları didik didik etmiştir. Unutulmaz şairlerimizden Cemal Süreya, "İyi bir portre nasıl yazılır?" diyenlerin, "İyi deneme ne?" sorusunu soranların mutlaka okuması gereken "99 Yüz" kitabında, tanıdığı, uzaktan tanıdığı ya da hiç tanımadığı ama kendisinde bir izlenim bırakan, üzerinde söz söyle-

meşe
değer bulduğu
şahsiyetleri kendi bir-
rikimleriyle ve şiirsel
kalemiyle süsleyerek
yazmıştır.

Peki, ya bir ressam
göre yüz nedir?
İzlenimlerin tanıklığı,
izdüşümlerin toplamı ve daha başka neler ifa-
de ettiği hakkında ipuçlarını, Atatürk Organize
Haber dergimizin bu sayıdaki sanat sayfasının
konuğu İlgin Tanay'ın öyküsünde hep birlikte
aramaya ne dersiniz?

● Sanatı ve sanatçıyı nasıl tanımlarsınız?

Sanat ve Sanatçı tanımı halen cevaplan-
ması en zor sorulardan biri olsa gerek. Çünkü
hep değişkenlik gösteren ve buna ihtiyaç
duyan bir uğraş... Geçmişten günümüze farklı
teknik ve tarzlarla hep izleyiciye sunulmuş
sanat tanımı, bu doğrultuda hep tartışılmıştır.
Bana kalırsa sanat, herhangi bir sanatçının
duygu durumunun yansımasıdır ve bunu farklı
materyallerle estetik bir biçimde dışavurur...

Sanatçı ise belirli bir üslubu olan, bir
düşünceyi eseriyle mantık çerçeve-
sinde ve estetik bir biçimde ortaya
koyan insandır.

● Hayata dair temel felsefeniz nelerdir?

Öleceğin güne kadar üret.

● Eserlerinizde neyi sorguluyor- sunuz? Renkler size nasıl hizmet ediyor? Renklere olan bu tutkunu- zun kaynağı nedir?

Öncelikle eserlerimin çoğunluğu
yüz temalıdır. Geçmişimden beri çok
fazla yüz çizmemle alakalı olduğunu
düşünüyorum. Bunun nedenini ken-
dime sorduğumda
araştırmaya başla-
dım ve bu doğrul-
tuda geçmişte yüz
neden önemli, hangi
kültürde yüz bu
kadar ön plandadır
gibi soruların cevap-
larını aradım. Son-
rasında farklı kültür-
lerin maskları ilgimi
çekmeye başladı.
Mesela Afrika'da
Yoruba kültüründe

**Eserlerinde yüz temasını
işleyen ressam İlgin Tanay,
tuvallerinde renklerin
birçok tonunu kullanıyor.
"İçimdeki Suretler" ser-
gisinde 6 farklı anlamda
yüz var. Umut, enerji, dün-
ya, denge, karanlık...**

otorite kafadan gelir, bu yüzden kafalar ve
yüzler önemlidir. Bu gibi bilgilerden etkilene-
rek farklı yüz ifadelerinde işler ürettikten sonra
"Suretler" sergisini yaptım. "İçimdeki Yüzler"
sergisindeki işlerim sadece batıya özgü değil,
çalışmalarımda Anadolu'dan esintiler de var...
Mezopotamya ve Anadolu'da yapılan deq
dövmeleri beni çok etkiledi...

Resim yapmak gerçekten de bir tutku.
Emek ve süreç gerektiren bir iş. Tabi sade-
ce resim değil, diğer sanat dalları da öyle.
Küçüklüğümde ve ergenliğimde hep resim
yapıp bıraktım. Çünkü o yaşta insan nelere
ilgi duyduğunu pek kavrayamıyor. Ama bir
sanat dalıyla mutlaka uğraştım. Güzel Sanatlar
Fakültesi'ni kazandığımda ise neler yapabile-

İlgın Tanay kimdir?

1990 yılında İzmir'de doğdu. İlköğretimi ve liseyi İzmir'de tamamladı. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Canlandırma Film Tasarımı ve Yönetimi Bölümü'nü 2019 yılında bitirdi. 2020 yılında, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Film Tasarım Bölümü'nde Yüksek Lisans programına başladı. İlk kişisel sergisi, 2014 yılında "Cardboard City" adlı sergi oldu. Bu sergideki malzeme, sokaktan toplanılan kartonlardan oluşmaktaydı. Okul süresi boyunca çeşitli illüstrasyonlar, animasyonlar ve resimler yaptı. Yurt içi ve uluslararası projelere, karma sergilere katıldı. Bunun yanı sıra video art, enstelasyon ve model gibi çeşitli disiplinler arası işleri de karma sergilerde sundu. Sadece tuval olmamakla beraber karton, ahşap üzerine çeşitli materyallerde işlerini yapmaya devam etmektedir. Tanay, halen sanatsal faaliyetlerine kişisel atölyesinde devam etmektedir.

ceğimi belirlemeye başladım.

Tuvallerimde renklerin birçok tonunu kullanıyorum diyebilirim. Bazen renkler, yapacağım tuvalin kompozisyonu ile birlikte de gelebiliyor, kendiliğinden renklendirdiğim de olabiliyor. Mesela "İçimdeki Yüzler" sergisinde 6 farklı anlamda yüz var. Burada Umut, Enerji, Denge, Kan, Dünya ve Karanlık gibi konular var. Her bir konuya göre ona yakışacak renkleri kullanmayı tercih ettim. Umut-Mavi ve Enerji-Sarı gibi...

● **Sanatın insan üzerindeki gücünden birkaç kelime ile bahseder misiniz? Topluların gelişmişlik düzeyi ile sanat arasında nasıl bir ilişki var?**

Ben her zaman arkadaşlarımla konuşurken de söylerim: Sanatla uğraşan ve ilgilenen toplum daha mutlu toplumdur. Sadece sanatla mutlak bir şekilde ilgilenmek de değil, bu uğraş doğrultusunda araştırma ve öğrenmeyi de tetikleyeceğine düşünüyorum. Böylece sanatın insan psikolojisine iyi geleceği kanaatindeyim.

Geçmişte üzerine çok konuşulmuş ve bildiğimiz sanat eserleri var. Örnek verecek olursam, Picasso'nun Guernicası, siyasi yönde sanatın gücünü görebildiğimiz somut bir kanıttır.

● **Sanat eğitimi hakkındaki fikirlerinizi sormak istiyorum.**

● **Çocuk ve gençlerin sanat eğitimi sizce nasıl olmalıdır?**

Sanatçı olmak bir süreç gerektirir. Çizime başladıktan sonra Temel Tasarım, Anatomi, Desen Çizimleri üzerinde dersler alınır. Sonra herhangi bir disiplinler arası sanata ilgi olup, yetenek sınavlarında başarılı olmasıyla öğrencinin seçtiği alana başlanır. Ve öğrenci o alanda ilerlemeye devam eder. Ama güzel sanatlardan mezun olan bir öğrencinin ille de sanatla uğraşacak diye bir zorunluluğu yoktur. Ya da her sanatçı

Güzel Sanatlar Fakültesi'nden olacak diye de bir şey söz konusu değildir. İnsanın içinden gelir, ürettikçe çizgi oturur ve çizgi üslup kazanır.

Çocuk ve gençlerin sanatın herhangi bir dalına ilgileri varsa devamlı çalışmalar ve araştırmaları yeterli olacaktır.

● **Sizi etkileyen sanat eserlerini ve sanatçıları merak**

ediyoruz. Nasıl eserlerden haz duyarsınız?

Benim tarzım gereği primitif olmasıyla birlikte o üslupta olan sanatçılardan etkilendim diyebilirim. Beni etkileyen sanatçılar; Jean Fautrier, Henry Moore, Paul Klee, Abidin Dino ve Bedri Rahmi Eyüboğlu'dur.

● **Her serginin bir öyküsü ve bizi içine alan sıra dışı ruhu var. Sanki upuzun bir hikâyenin enstantaneleri gibi duran resimleriniz için neler söylemek istersiniz.**

Daha önceki cevaplarda dediğim gibi sanat bir süreç gerektirir. İlk sergi "Cardboard City"de farklı bir anlatım ve tarz vardı. Sadece resim değil, aynı zamanda Enstelasyon, Animasyon ve Model vardı. Yıllar geçtikçe ve çizdikçe farklı bir üslup denedim ve ortaya "Suretler" çıktı. Daha da zaman geçtikçe ve sembollerle tanışınca, en son sergim olan "İçimdeki Yüzler" sergisindeki eserler ortaya çıktı.

● **Bilinmeyen veya görülmeyenin sizdeki yansıması nedir?**

Tabii ki de merak... Her zaman kafamda olan soruları sık sık büyük bir merak içerisinde düşünüyorum ve araştırıyorum. Fakat benim araştırdığım ve yansıttığım konu itibarıyla daha somut şeylerle ilgileniyorum. Bu sadece sanat anlamında değil, aynı zamanda bir dünya görüşü anlamında da öyle. Bilimsel kanıtlar benim için daha değerli oluyor.

● **İnsan da bir sanat eseridir. İçine sevgi, emek, erdem, merhamet konulursa bu sanat eseri daha da değerlenir. Siz sanatınızı ne ile yoğuruyorsunuz?**

Gerçeklik, emek ve bilgi diyebilirim.

● **Sizce iyi bir ressam olabilmenin olmazsa olmaz kuralları var mıdır?**

Bence vardır, bol bol çalışmak ve üretmek... Ben açıkçası yeteneğe inanmıyorum. Bir insan istediği bir şeyle ilgilenip çalışır ve üretirse, o işte erken ya da geç bir şekilde başarılı olur. Tabi bu sadece sanat için değil, her iş için önemli bir düşüncedir.

Kişisel Sergiler

- 2014 "Cardboard City"/ K2 Sanat Merkezi / Alsancak- İZMİR
- 2017 "Suretler" Resim Sergisi/Eskiiz Sanat Atölyesi/ Alsancak-İZMİR
- 2020 "İçimdeki Yüzler" Resim Sergisi/Kovan: Yaratıcı Deneyim Merkezi/ Konak-Alsancak

Karma Sergiler

- 2015 "40 Yaş Altı Genç Sanatçılar Sergisi" /Ahmet Adnan Saygun Sanat Merkezi/ Güzelyalı-İZMİR
- 2016 "Small Arts Sergisi 5"/Ahmet Adnan Saygun Sanat Merkezi /Güzelyalı-İZMİR
- 2017 "Kırlet, Tüket, Yok Et"/ Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kültür Sanat ve Kongre Merkezi/ESKİŞEHİR
- 2017 "Dünya Sanat Günü Sergisi" / Aphrodisias Sanat Merkezi/Alsancak-İZMİR
- 2017 "Small Arts Sergisi 6"/Eskiiz Tasarım Atölyesi/Alsancak-İZMİR
- 2018 "Kırlet, Tüket, Yok Et" Sergisi/ T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı İzmir Resim Heykel Müzesi ve Galerisi-Kültürpark Sergi Salonu/İZMİR
- 2018 "Karma"Sergi/Alsancak Sanat Eğitim Merkezi/Alsancak-İZMİR

Enver
OLGUNSOY

Grip, soğuk algınlığı, Covid-19

**Covid-19 salgın-
larının gripten
farkı, çabuk
bulaşması ve
hastalığın çok
ağır bir tablo
ile seyretme-
sidir aslında.
Gribin ku-
luçka süresi
3 gün iken,
Covid-19
daha uzun ku-
luçka süresine
sahiptir.**

Grip, virüslerin neden olduğu akut bir solunum yolu enfeksiyonudur. Ve de sıkça soğuk algınlığı ile karıştırılıyor. Bu yıl ilk bulaştığında, aynı rahatsızlıklara sebep olduğu için, bu kez grip, soğuk algınlığı, Covid-19 başlangıçta birbirleriyle karıştırılacak. Ahali tedirgin olduğu için en küçük burun akıntısı, hapşırık, öksürükte hastane kapılarında nöbet tutacak. Zira hastaneler çok yoğun, yoğun bakım yatakları ise tamamen dolu. Belki böyle söylemek çok acı ama yoğun bakım yatak sırası gelsin diye, “yatanlar ölsün de sıra benim hastama gelsin” şeklinde düşünenler de olduğundan eminim.

Neyse, böylesi karamsar sözleri bırakıp biz yine grip ve Covid-19 konusunda birkaç söz edelim. M.Ö. 412’de Hipokrat tarafından ilk kez tanımlanan grip, 2019 model Covid ile aslında yakın akraba olup, büyük bir virüs ailesinin bireyleridir. Ancak “pandemi” olarak ifade edilecek, toplumun büyük kesimlerini ilgilendiren bir hal,

ilk kez 1580 yılında yaşanmıştır. 1918 yılında görülen İspanyol Gribi salgınında 20 milyon kişi ölmüştür. Aslında o yıldan sonra, gribin önemli bir halk sağlığı sorunu olduğu, tüm toplumlarca kabul edilmiştir. İspanyol Gribi’nin ölüm rakamları ile kıyaslandığında, bu günün Covid-19 ölüm adetleri küçük kalmaktadır. 1957 Asya Gribi ve 1968 Hong Kong Gribi salgınları 1,5 milyon insanın ölümüne ve milyarlarca dolar maddi kayba sebep olmuştur. Covid-19 salgınlarının gripten farkı, çabuk bulaşması ve hastalığın çok ağır bir tablo ile seyretmesidir aslında. Tabii ki ikisi arasında daha birçok fark vardır. Örneğin, gribin kuluçka süresi 3 gün iken, Covid-19’un daha uzun kuluçka süresine sahip olması gibi...

Gribi aslında pek önemsemeyiz, ama ciddi bir toplumsal sorundur. Her yıl trafik kazalarından daha fazla insan, grip ya da komplikasyonları nedeniyle hayatını kaybetmektedir.

Covid-19 virüse dair yapılan yeni araştırma, öldürme oranının yüzde 0,9’dan yüzde 0,6’ya düştüğü so-

nucunu vermiştir. Yani 1000 kişiden 9'u Covid-19'dan kaybediliyorken, bu gün 6 hasta kaybedilmektedir. Bunun sebebi, doktorların ve sağlık çalışanlarının Covid-19'u daha iyi tanımaya başladığı için Nisan ayına göre ölüm oranlarının azaldığı şeklinde ifade edilmektedir.

Covid-19 aşısı bulunsa da, pandemi hemen yok edilemeyecektir. Bu durumda "düşmanı tanı strateji geliştir" olgusunun kabulü ile gereğini yapmalıyız.

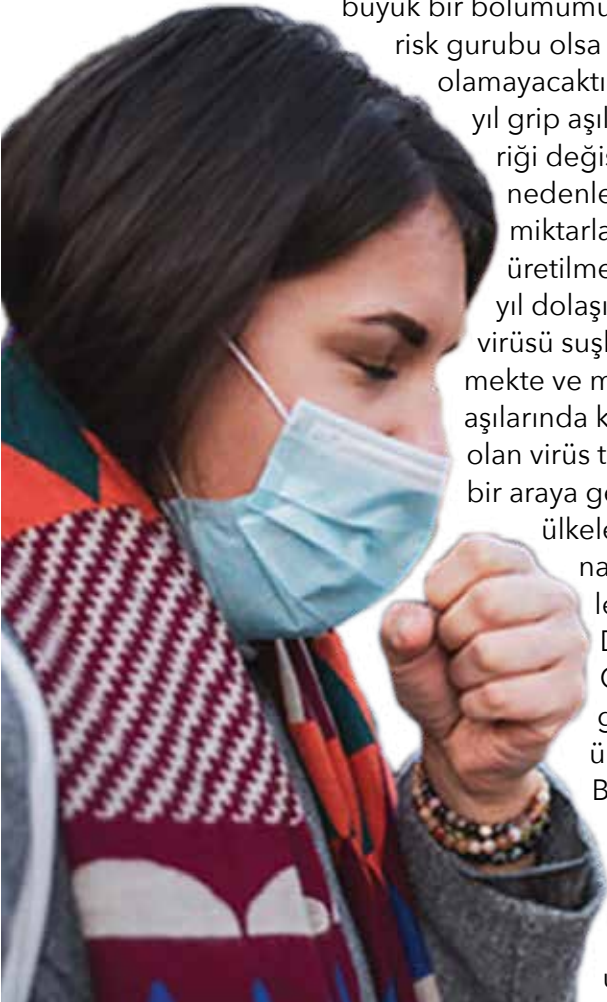
Grip aşısına gelince... Maalesef bu yıl büyük bir bölümümüz istese ve risk gurubu olsa da grip aşısı olamayacaktır. Zira her yıl grip aşılarının içeriği değişmekte, bu nedenle bu büyük miktarlarda grip aşısı üretilmemektedir. O yıl dolaşımdaki grip virüsü suşları tespit edilmekte ve mevsimsel grip aşılarında kullanılacak olan virüs tipleri 3'ü - 4'ü bir araya getirilerek aşı, ülkelerin ihtiyaçlarına göre, istedikleri adet kadar, Dünya Sağlık Örgütü'nün yol göstermesi ile üretilmektedir. Bunun nedeni, bildiğiniz gibi Virüsün sürekli mutasyon değişikliğine uğramasıdır.

Bu yıl aslında Covid-19 pandemisi nedeni ile daha çok kişi grip aşısı olmak isteyeceğinden hareketle, grip aşısı miktarlarının fazla istenmesi gerekirken, maalesef yetkililer geçen yıl tüketilen kadar istemiştir. Sonuç; şu anda, yani grip sezonunda, grip aşısı bulunamamakta, risk gurupları dahi grip aşısı olamamaktadır. Sağlık Bakanlığı, çeşitli kriterleri karşılayan kısıtlı kişiye uygulama yapılmasını sağlamaktadır. Bu kriterleri karşılayabilen hasta büyük ikramiye çıkmışçasına medyada konu olmaktadır.

Covid-19 aşısı ise halen yolda dört gözle beklenmektedir. Ancak görünen o ki, bu kış sezonu biz bu aşıya ulaşmadan geçireceğiz. Sonuç, grip aşısı yok, Covid-19 aşısı da yok. Yani bağışıklama yapabilme olanaklarından yoksunuz. Bu durumda bu iki virüs hastalığından da kaçmak, ona görünmemek tek yol. Zira, Sağlık Bakanlığı adı konulmamış bir "sürü bağışıklığı" uygulamasında tam yol ilerliyor. Bu arada "saldık çayıra, mevlam kayıra" anlayışı hakim gibi görünüyor. Ha, bir de Covid-19 virüsünün mutasyona uğrayarak daha az öldürücü bir türe evrilmesi, bizim için büyük bir şans olabilir tabii. Başkaca bir yol yok maalesef.

Aman bildiğiniz tedbirlere devam. Ne gribe ne Covid-19'a görünmeden şu kışı atlatmaya bakın.

Corona aşısında mutlu son yakın

SAĞLIKLI
YAŞAM

Cin'de başlayarak tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 virüs salgınının etkisi katlanarak sürüyor. Birçok ülkede sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Sosyal izolasyon devam ederken Covid-19'a karşı aşı çalışmaları devam ediyor. Birçok ülkeden aşı çalışmalarıyla ilgili haberler gelse de henüz büyük bir gelişme sağlanamadı. Tüm dünyada vaka ve ölüm sayısı artıyor. Her ülke sağlık ve ekonomi alanında alınan önlemleri duyuruyor. Öte yandan aşı üzerine yapılan çalışmalardan gelen "mutlu son yakın"

haberleri de insanoğlunda umut yaratıyor. Covid-19 aşısı çalışmalarından art arda başarılı sonuçlar geliyor. Pfizer/BioNTech aşısının yüzde 95, Moderna yüzde 94,5, Astra-

Zeneca/Oxford ise ortalama olarak yüzde 70 oranında koruma sağladığını açıkladı. Şu ana kadar en etkin korumayı sağladığı açıklanan Pfizer/BioNTech aşısının -70 derecede saklanması onun en büyük dezavantajını oluştururken, diğerlerinden nispeten daha

az koruma sağladığı görülen Oxford/AstraZeneca aşısını ise İngiltere'de bir kahve fiyatı olan 3 sterlinlik uygun fiyatı ve buzdolabı sıcaklıklarında yıllarca depolanabiliyor olması öne çıkarıyor.

ABD'de Covid-19 aşısının uygulanmasına 11 Aralık tarihinde başlanabile-

ceği açıklandı. ABD aşı programının başında bulunan Dr. Moncef Slaoui, CNN televizyonuna yaptığı açıklamada, aşının onaylanmasının ardından 24 saat içinde aşığı uygulanacağını

**Covid-19 aşısına onay
verecek düzenleyici kurum
olarak; ABD'deki Gıda ve
İlaç Dairesi (FDA), Avrupa
İlaç Ajansı (EMA) ile
Japonya'daki İlaç ve Tıbbi
Cihaz Kurumu'nun isimleri
ön plana çıkıyor.**

alanlara taşımayı planladıklarını belirtti.

İngiliz Daily Telegraph gazetesi ise aşının İngiltere'de ABD'den çok daha önce uygulanmaya başlayabileceğini öne sürdü.

Gazetenin, ismini vermediği hükümet kaynaklarına dayandığı haberinde, Pfizer şirketinin Alman BioNTech ile geliştirdiği aşının bir haftadan kısa bir süre içerisinde onay alabileceği aktarıldı. Hükümetin aşının uygulanmasına 1 Aralık'ta başlanmasını, Nisan ayı itibarıyla ülkedeki bütün yetişkinlerin aşılanmasını planladığı öne sürüldü.

18 ve 50 yaş arasındaki kişilere aşının uygulanmasının 2021 yılı Ocak ayının sonuna doğru başlanabileceği, öncesinde ise yaşlıların ve risk grubundaki çalışanların aşılanacağı aktarıldı.

Bilim insanları Kasım ayı ortalarında yaptıkları açıklamada, Covid-19'un mutasyona uğraması küresel salgını durdurulamaz hale getirdiğini söylediler. Bilim insanları, küresel salgına Covid-19'un 614G adlı bir mutasyonun neden olduğunu keşfetti. Uluslararası araştırmacılar, 614G'nin ilk olarak Ocak

ayında tespit edildiğini ve virüsün Wuhan'da ortaya çıkan orijinal versiyonundan çok daha bulaşıcı olduğunu açıkladı. Buna göre ilk olarak Çin'in doğusunda tespit edilen mutant virüs, aylar içinde Avrupa ve ABD'ye oradan da tüm dünyaya yayılarak küresel pandemiye yarattı.

Bununla birlikte, son zamanlarda fare-

ler ve insan akciğer dokusu üzerinde yapılan bir dizi bilimsel çalışma, mutasyona uğramış virüsün, corona virüsün orijinalinden ve diğer varyantlarından çok daha fazla bulaşıcı olduğunu ortaya koydu. Ancak, 614G mutasyonunun enfekte insanlarda hastalığın şiddetine arttırdığına, ölüm riskini yükselttiğine ya da aşı çalışmalarını etkileyebileceğine dair herhangi bir kanıt bulunamadı. Fakat, 614G'nin toplumdaki bulaşma katsayısını (R değeri) artırarak, pandemiyi pimini çeken tür olduğu ifade edildi.

Aşı nasıl geliştiriliyor?

Bir aşının geliştirilmesi için aşamalar kabaca şöyle:

ÖN KLİNİK AŞAMA: İnsan deneylerine başlamadan önce aşı çeşitli güvenlik testlerinden geçer ve hayvanlar üzerinde denir.

FAZ 1: Bu aşamada aşı, küçük bir hasta grubunda test edilir.

FAZ 2: Araştırmacılar, en az 100 hastadan oluşan büyük gruplar üzerinde aşığı test eder. Bu aşamada aşı çeşitli hastalığı olan kişiler, yüksek yaş grubundaki kişiler gibi çeşitli alt gruplar üzerinde de denenebilir.

FAZ 3: Aşı adayının en az 1000 kişi üzerinde test edilmesi aşaması.

Ancak Covid-19 aşısı geliştirilirken, zaman kazanmak isteyen

bazı şirketler birkaç aşamayı aynı anda test etti. Örneğin Pfizer ve BioNTech'in aşısı ile Çin'deki Sinovac aşısının deneylerinde, aday aşılar farklı yaş gruplarına, farklı dozajlarda, aynı zaman dilimi içinde verildi.

Klinik araştırmalar başarılı olduğu takdirde şirketler, düzenleyici kurumlara başvurarak aşının genel kullanım onayını alabilir. Düzenleyici kurum olarak özellikle 3 otoritenin önemli olduğu düşünülüyor. Bunlar ABD'deki Gıda ve İlaç Dairesi (FDA), Avrupa İlaç Ajansı (EMA) ve Japonya'daki İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu.

Aşı onay alınca ne olur?

Aşının onaylanması, herkesin hemen kullanabileceği anlamına gelmez. Öncelikle aşının kitlesel ölçekte üretilmesi gerekiyor. Aşığı geliştiren şirketler, 2021'in sonuna kadar milyarlarca doz üretmeyi hedeflediklerini söylemişti. Daha sonra aşının uygun şekilde dağıtılmasını sağlamak için gerekli lojistik düzenlemelerin yapılması ve toplumda aşığı önce kimin olacağına karar verilmesi gerekiyor. Burada yine son karar bireylerin.

Aşılar arasındaki en temel farkı 'saklanma' koşulları oluşturuyor. Çünkü bu durum, onların dünyanın geri kalanına dağıtılabilmesi ve fiyatları hususunda en önemli unsur.

Ancak, Covid-19'dan en çok etkilenen 35 ülkede 13 binden fazla kişinin katıldığı bir anket, katılımcıların çoğunun aşı olmayı seçeceğini göstermişti.

Aşılar nasıl çalışıyor?

Pfizer/BioNTech ve Moderna aşılarının her ikisi de taşıyıcı RNA (mRNA) olarak bilinen yeni bir teknoloji kullanıyor. Amaç vücudun kendi hücrelerini aşı üreten yapılar haline getirmek.

Aşı, hücrelere Covid-19 proteinlerinin kopyalarını ürettiriyor, bu da koruyucu antikorların üretilmesini sağlıyor. Oxford/AstraZeneca ise şempanzelerde bulunan yaygın bir nezle virüsünün zayıflatılmış halini kullanarak bir viral vektör aşısı geliştirdi.

Etkinlik oranı arasındaki farklar

Pfizer tarafından 17 Kasım günü yapılan açıklamada, Alman BioNTech SE ile birlikte geliştirilen aşının 6 ülkede 43 bin gönüllü üzerinde gerçekleştiren son aşama klinik deneylerinde, 28 günün ardından yüzde 95'in üzerinde etkinlik gösterdiği duyuruldu.

ABD'li Moderna tarafından yapılan 18 Kasım'daki açıklamada ise ara sonuçlarda aşının yüzde 94,5 oranında başarılı olduğu ifade edildi. Moderna, son aşama klinik deneylerinin hala devam ettiğini ve bu yüzden etkinlik oranının artabileceğini açıkladı.

3 aşı da 2 doz halinde uygulanıyor

AstraZeneca'dan yapılan duyuruda ise Oxford Üniversitesi'yle geliştirilen "AZD1222"

adlı aşının, ortalama olarak yüzde 70 oranında etkili olduğu belirtildi. Bununla birlikte, gönüllülere 2 "yüksek" doz verildiğinde korumanın yüzde 62 olduğu, ancak insanlara önce "düşük" doz ve ardından yüksek doz verildiğinde bu oranın yüzde 90'a yükseldiği ifade edildi. Ancak, farklı miktarlarda uygulanan dozlarının neden değişik sonuçlara neden olduğu konusunda detay paylaşılmadı. Pfizer/BioNTech aşısı 3 hafta, diğer 2 aşı ise 4 hafta aralıklarla olmak üzere, her 3 aşı da 2 doz halinde uygulanıyor. Öte yandan Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) bir aşının etkinlik oranının alt sınırını yüzde 50 olarak belirledi. Bu oranın üstünde koruma sağladığı açıklanan her aşı, başarılı olarak kabul ediliyor.

Depolama ve nakliye koşulları önemli

Aşılar arasındaki en temel farkı 'saklanma' koşulları oluşturuyor. Çünkü bu durum, onların dünyanın geri kalanına dağıtılabilmesi ve fiyatları hususunda en önemli unsur. Uzmanlar, Moderna aşısının dağıtımının Pfizer/BioNTech aşısından çok daha kolay olduğunu, ancak AstraZeneca/Oxford'un hepsinin içinde en avantajlı depolama ve nakliye koşullarına sahip olduğunu belirtti.

Pfizer/BioNTech aşısının, optimum etkinliği sürdürmesi için -70 santigrat derecede saklanması, ayrıca uygulanmadan önce başka bir sıvıyla karıştırılması gerekiyor. Bununla birlikte Pfizer, dozların özel dondurucular olmadan 10 gün korunmasını sağlayan kendi ambalajını geliştirdi, ancak dozların yine de Belçika'dan uçurulması ve ardından termo

sensörleri ve GPS izleyicilere sahip kamyonlardaki aşılama merkezlerine gönderilmesi gerekiyor. Bu durum ise aşının özellikle gerekli teknolojik altyapıya sahip olmayan yoksul ülkelere dağıtılmasının önündeki en büyük engellerden birini oluşturuyor.

Moderna aşısının normal buzdolabı sıcaklığında 30 gün boyunca, -20 derece sıcaklıkta 6 ay, oda sıcaklığında ise 12 saate kadar dayandığı duyuruldu. Şirket, bu nedenle, "mRNA-127"ün günümüzdeki mevcut aşı dağıtım ve depolama altyapısı kullanılarak dağıtılabilirliğini iddia ediyor.

Diğer çoğu aşı gibi, AstraZeneca/Oxford aşısının da aşı merkezlerine soğutulmuş minibuslerde veya soğuk kutularda gönderilmesi gerekiyor, ancak aşı diğer iki rakibine kıyasla 2 ile 8 santigrat derecedeki buzdolaplarında yıllarca bozulmadan saklanabiliyor.

Aşıların Covid-19'a karşı koruma süreleri

BioNTech'in kurucu ortağı Profesör Uğur Şahin, 3 hafta arayla 2 enjeksiyonla uygulanan aşığı alanların en az 1 yıl Covid-19'a karşı bağışıklık kazanacağını umduğunu açıkladı. Şahin, "Şu ana kadar sadece Covid-19'a karşı kazanılan bağışıklığın süresine ilişkin dolaylı ipuçlarımız var. Covid-19 hastaları üzerinde yapılan araştırmalar, güçlü bir T hücresi bağışıklık tepkisine sahip olanların 6 ay sonra hala bu güce sahip olduğunu göstermiştir. En az 1 yıl güvende olabileceğimizi hayal edebiliyorum. Ancak Covid-19 aşılarının her yıl yenilenmesi gerekebileceğini göz ardı edemeyiz" ifadelerini kullandı.

Bununla birlikte Oxford Üniversitesi'nden de benzer bir açıklama geldi. Aşının arkasındaki baş araştırmacı Profesör Andrew Pollard, BBC'ye yaptığı açıklamada, "Bu sonuçlardan gerçekten memnunuz. Şu anda virüsün bağışıklığı etkisiz hale getirecek kadar mutasyona uğrayıp uğramayacağını bilmiyoruz. Ancak aşı bağışıklığının 1 yıl boyunca devam edebileceğini umuyoruz. Koruma süresinin belirlenmesi için daha fazla veriye ihtiyacımız var" dedi.

Oya DEMİR

Sürdürülebilir kentleşme

Kültürel miras, ulaşım, atık yönetimi, temiz su, enerji verimliliği, sağlık sistemleri, kültür, sanat, spor tesisleri gibi pek çok kentsel yapı toplumun geneli için daha yaşanabilir olması amacıyla gözden geçiriliyor.

'Bugünün ihtiyaçlarını, gelecek kuşakların da kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme olanağından ödün vermeksizin karşılamak' olarak Brundtland Raporu'nda (1987) tanımlanan 'sürdürülebilirlik' her geçen gün daha çok kavram ile birlikte kullanılmaya başladı.

İklim değişikliği, doğal afetler ve en son yaşanan İzmir depremi bir kez daha 'sürdürülebilir kentleşme' kavramının önemini gözler önüne serdi. Hızla değişen dünya, artan nüfus, plansız kentleşme, yok edilen kültürel miras...

Geldiğimiz nokta ise; yaşanabilir bir kent için bütün planlamaların ve yatırımların çevre ile paralel olması

gerekliliğini ortaya koyuyor. Yine aynı şekilde çevre odaklı sürdürülebilir kentleşmenin en önemli adımlarından biri ise yüzyıllar öncesinden bugüne gelen ve geleceğe taşınması önemli olan kültürel mirasın korunması.

Kültürel mirasın korunmasının önemi konusunda Historic Environment Scotland, özellikle pandemi döneminin; önceleri sorun olarak görünen eski ve tarihi binaların özelliklerinin çok değerli olduğunu ortaya çıkardığını belirtiyor. Ayrıca, eski yapıları güçlendirme yolu ile yeniden kullanılmasının yıkıp yapmaktan çok daha az karbon salınımını sağladığını vurguluyor.

(<https://www.historicenvironment.scot/>)

Kültürel miras, ulaşım, atık yönetimi, temiz su, binalarda enerji verimliliği, sağlık ve güvenlik sistemleri, havaalanları, kültür, sanat, spor tesisleri gibi pek çok kentsel yapı toplumun geneli için ulaşılabilir ve daha yaşanabilir bir yer haline gelmesi için yeniden gözden geçiriliyor.

Sürdürülebilir kent kavramının odak noktasında ise öncelikli olarak binalar yer alıyor. Yaşadığımız ve çalıştığımız binalarda atıklar büyük bir oranı oluştururken, yeni bina yapmak için fazla temiz su kullanıldığını, daha fazla gaz emisyonu yayıldığını ve yapım ve yıkım aşamasında ise toplam atık seviyesinin yüzde 40'ı oranında fazla atık çıktığını belirtiyor uzmanlar.

Günden güne artan kaynakların hızlı tüketimi karşısında alınan önlemler ne kadar yeterli? Sadece hükümet politikaları ile en yararlı sonuçları elde etmek mümkün mü? Uzmanlar denetlemeye tabii olmayan yeşil sertifikasyon ve sürdürülebilirlik sistemlerinin amacına ulaşamayacağını özellikle belirtiyor. Günümüzde, 1990'lı yıllardan itibaren BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method - Yapı Araştırma Kurumu Çevresel Değerlendirme Yöntemi) sistemi daha sonra ise geliştirilen pek çok sayıda yeşil bina değerlendirme sistemleri bulunuyor ama kaç tane denetleme mekanizması var?

Türkiye'de ise Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği, izolasyon standartlarını zorunlu kılıyor. Aynı zamanda, 2017 yılında kabul edilen Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı, yeni yapılacak kamu ve özel binalara yönelik 'yaklaşık sıfır enerjili bina' hedefini ortaya koyuyor. 2017-2023 yılları arasında uygulanacak Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı kapsamında bina ve hizmetler, enerji, ulaştırma, sanayi ve teknoloji, tarım ve yatay konular olmak üzere toplam 6 kategoride tanımlanan 55 eylem ile 2023 yılında Türkiye'nin birincil enerji tüketiminin

yüzde 14 azaltılması hedefleniyor. (Detaylı bilgi: <https://enerji.gov.tr/bilgi-merkezi-enerji-verimliliği-ulusal-enerji-verimliliği-eylem-planı>) T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji Verimliliği ve Çevre Daire Başkanlığı Planlama ve Denetim Daire Başkanlığı Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı 2019 Yılı Gelişimi Özet Raporu'nda 'Bina ve Hizmetler Sektörü' de olmak üzere farklı sektörlerdeki enerji verimliliği çalışmalarının özeti yer alıyor.

Ayrıca; sürdürülebilir kalkınma ve yoksulluğu önleme için kritik öneme sahip olan, ekolojik sistemler ve yaşam alanları üzerindeki birçok kalıcı etkinin önlenmesi anlamına gelen 1,5°C sınırına binalar açısından bakarsak; Fransa, İtalya ve Almanya, sıfır enerjili yeni binalar ile 1,5°C hedefiyle uyumlu politikalar barındırıyor. Rusya ve Arjantin'in bu alanda herhangi bir politikası bulunmuyor. Yine aynı şekilde, hiçbir ülkenin binaları güçlendirmeyi kapsayan 1,5°C ile uyumlu politikası bulunmuyor. Bu bulgu; G20 ülkelerinde yer alan 14 düşünce kuruluşu ve STK'nın işbirliği içinde hazırladığı 2020 İklim Şeffaflığı Raporu'nun (Climate Transparency Report 2020) sonuçları arasında yer alıyor. (Rapor Detayı: <https://www.climate-transparency.org/g20-climate-performance/the-climate-transparency-report-2020>) Her geçen gün daha fazla doğal afet ile karşı karşıya kaldığımız bu günlerde yerel yönetimler, sektör bileşenleri, sanayi kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ancak bir araya gelerek, ortak akıl ile halkı bilinçlendirerek, bilimsel verileri odak noktasına alarak çevre ve kültürel mirası ve var olanı koruma odaklı bir eylem planı gerçekleştirdiklerinde sürdürülebilir kentleşme sürecinde başarı elde edilebilecektir. Belki de daha yaşanabilir bir kent için yıkmak yerine değerlendirmeyi, yaşatmayı, korumayı öncelikli olarak ele almak, iklim krizinde binaların oynadığı rolü önemsemenin ilk adımıdır.

Nedim ATİLLA

“Bilbao’yu yeniden yaratan” Guggenheim Müzesi binası, bir başına öyle muazzam bir sanat eseri ki, kenti özel kılmaya yetiyor da artırıyor bile... Yerel yöneticiler, çağdaş mimarların ilgisini de bu kente yoğunlaştırmışlar.

Kültür masraf değil, yatırımdır diyen bir kent:

Bu ay, kültür adına yapılanları masraf olarak değil de, kente-kentliye bir yatırım olarak gören yerel yöneticilerin şehrine ve şöhreti bu kentin çok önüne geçmiş bir müzeye ayırdım. Bilbao’nun ve ünlü Guggenheim Müzesi’nin sahip olduğu ruhu anlatmaya çalıştım yani...

İspanya güzel bir ülkedir. Barselona yıldızdır. Madrid’in mütevazı cazibesi başkadır. Endülüs büyüleyicidir. Ama Bask Bölgesi, özellikle de Bilbao ve San Sebastian insana unutulmaz deneyimler sunar.

Mimarlar bir kentin kaderini değiştirebilirler mi? İspanya’da Bask Bölgesi’nin başkenti Bilbao özelinden bakınca, bu

soruya kolayca evet demek mümkün... Frank Gehry’nin deyim yerindeyse “Bilbao’yu yeniden yaratan” Guggenheim Müzesi binası, bir başına öyle muazzam bir sanat eseri ki, kenti özel kılmaya yetiyor da artırıyor bile... Yerel yöneticilerden destek gören yaratıcı mimarlar da, bu örnekte olduğu gibi, bir yandan şehirleri güzelleştirirken, bir yandan da o kentte yaşayan insanların hayatını zenginleştirecek sıra dışı işler yapıyorlar.

Geçen yıl, ‘San Sebastian Film Festivali’ sonrası birkaç gün de Bilbao’da kaldık ve inanın Guggenheim Müzesi’nde geçirdiğimiz saatlerde kendimizi gerçekten iyi hissettik. Müzede sergilenen sanat

BILBAO

eserleri ve video gösterileri bir yana, Frank Gehry'nin yaptığı müze binası, müthiş bir modern heykel sanki... Neresinden bakarsanız bakın, çok etkileyici bir sanat eseri... Haklı olarak, Guggenheim Müzesi, bugün bulunduğu kent için bir kilometre taşı sayılıyor. Bu çağdaş sanat müzesi ve şahane binası, kimsenin ilgilenmediği sıradan bir kenti, hem turizm açısından dünyanın iddialı kentleri arasına sokmuş; hem de bu şehirde yaşayan insanlara çok güzel bir hediye olmuş.

Sanat, her yerde...

San Sebastian'dan geldiğimiz otobüsten inip Atlantik Okyanusu'na doğru akmakta olan Nervion Nehri ve devamındaki kanalın etrafını dolaşacak olan tramvaya bindiğimizde, müzeye pek yakın olan otelimize bir an önce varmaktı amacımız. Yolda

ilerlerken, tamamı 'titanium'dan yapılmış kavisli süper modern dış cepheyi görünce, zamanın önünde koşmaya başladığımızı hissettik; adeta 21. yüzyılın ötesine geçmiş gibiydik. Görür görmez sevdik.

Guggenheim, bugüne kadar gördüğümüz tüm modern sanat yapılarından tartışmasız daha yenilikçi, daha yaratıcı ve daha ezber

Bilbao kazandıkça kazanıyor...

Guggenheim için Bilbao adeta yeniden planlandı, sanayi limanı yeniden düzenlendi, metro genişletildi. Uzun süren ve oldukça masraflı olan bütün bu çalışmalar, sıradan bir İspanyol kentine ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda müthiş bir dinamizm kazandırdı. Guggenheim Bilbao açıldığı yıl 1 milyon 350 bin ziyaretçiyi ağırladı; bugün ise bölge ekonomisine yaptığı katkı yıllık 230 milyon Euro...

bozucuydu... Bilbao öyle her yanından sanat fıskıran, her köşe başında tarihsel anıt barındıran, dolayısıyla da turizmden nasibini almış bir kent değilken; otellerin reklamını bile bu ünlü müzeye uzaklığına göre tanımlar hale getirmek öyle kolay bir iş değil. Yerel yöneticiler, müze binası tam da kentin göbeğinde kendisini tüm heybetiyle sergilerken, diğer çağdaş mimarların ilgisini de bu kente yoğunlaştırmışlar.

Müze, İspanya merkezi yönetimi ile General Franco rejimi döneminde inim inim

inleyen Bask Bölgesi'nin barışmasını da sağlamış. 19 Ekim 1997 tarihindeki açılışına İspanya Kralı da gelmiş ve ETA militanlarının suikastinden kıl payı kurtulmuş. Bilbao, İspanya ile barışmış mı?.. Doğru dürüst İspanya ulusal bayrağını göremediğimiz, ama her yerde yeşilli-kırmızılı Bask bayrağına rastladığımız göre, tam olarak barıştığını söyleyemeyiz.

Başka zenginlikler de var

Bilbao'ya gelen turistlerin kente başka bir şey için değil de, sadece bu müze için konuk olduklarını bilen yerel yönetim,

başka zenginlikleri de göstermek istiyor aslında, ama ne kadar ilgi çekiyor tartışılır. Müze girişinde yer alan Jeef Koons'un canlı çiçeklerden yapılmış 'ayı' heykeli ile Louise Bourgeois'un 'örümcek' heykelinin önünde resim çektirenlerin sayısı, kentin tarihi bölgesini gezenlerden çok çok daha fazla...

Son 10 yılda Bilbao koleksiyonuna dünyanın pek çok önemli sanatçısının eseri dâhil olmuş. 20. yüzyıldan günümüze uzanan, Amerika ve Avrupa'da savaş sonrası resim ve heykel üzerine yoğunlaşan küratörler, bir yandan eser toplarken diğer yandan da modern ve çağdaş sanatın diğer merkezleri ile iletişim kurarak 'sergi takası' da yapmışlar. İstanbul Sabancı Müzesi de bu takas içinde yerini almış. Sürekli sergide Twombly ve Andy Warhol'un eserleri dikkat çekiyor.

Yeni medyaya uyum

Bilbao Guggenheim'ın bir diğer önemli özelliği de, yeni medyaya uyum sağlamış olması... Biz gezerken, YouTube ile ortaklaşa yürütülen proje dolayısıyla, 2011'de düzenlenen bienalden kalan videolar hâlâ dönmeye devam ediyordu. "YouTube Play.

A Biennial of Creative Video" isimli etkinliğe katılan videolardan 200'ü seçilmiş, bunlardan 20'si halen gösterimde idi.

Negatif bir mimarinin kahramanı

Bilbao'da Frank Ghery'den sonra en çok konuşulan mimar Santiago Calatrava... Bu mimarın maharetini sergilediği nehir köprüsü de alkışlanmaya değer. Özellikle uzaktan görünen zarif silüeti göz okşayıcı... Ama, işin bir de 'ama'sı var. Bu da modern sanat yapılarına bazen 'endişe' ile yaklaşan yöneticilere hak verecek türden bir sorun... Biz San Sebastian-Bilbao programımızı tamamlayıp döndükten sonra, The New York Times'da, Calatrava ile ilgili yayımlanan bir eleştiriye hak verdik. Yorum İspanya'nın bir başka kenti Valencia'nın bu mimarla ilgili şikâyetlerini dile getiriyor. Calatrava, dünya çapında onlarca yapı tasarlamış 'çılgın' mimarlardan biri aslında... Bunlar arasında Belçika'daki Liege-guillemins tren istasyonu, İsveç'in Malmö kentindeki Turning Torso gökdeleni ve ABD'deki otomatik çatılı Milwaukee sanat müzesi de var. Kabul edelim ki, hayranları Calatrava'nın tasarımlarını hem zarif hem de çok güçlü buluyorlar.

Sokakta durdurulup yemek sorulan kadın:

Bir yemek yarışmasına katıldı ve hayatı değişti. 1996'da Sofra Dergisi'nin yemek yarışmasına katılana kadar evinde oturan ve yemek yapan bir kadın. O zamana kadar hiç çalışmamış.

İstanbul'da bir ailenin kızı. Boğaz'da büyümüş. Üç kardeşler. Ayşe Tüter en büyükleri, iki erkek kardeşi var. Ailede annesi, halalar, teyzeler ve babaanne çok güzel yemekler yapan insanlar. Herkesin eli yemeğe yatkın. Özetle Ayşe Tüter'in genlerinde var bu yetenek...

Sevdiği için çocukluğundan beri yemek yapanları dikkatle izleyen bir kadın. 5 yaşındayken biber dolması yaptığını anımsıyor... Babaannesi tarif etmiş, o yapmış. İlkokul birinci sınıf defterinde bile "Ali top al" fişinin yanında gazetelerden kestiği yemek tarifleri var. Okumayı söktükten sonra gazetelerde ilk okuduğu köşeler yemek sayfaları olmuş.

Üsküdar Türk Kız Koleji'ni bitirmiş, 2 yıllık Yemek Pişirme ve Pastacılık Okuluna yazılmış. 18 yaşında evlenmiş. İki oğlu olmuş. Onların beslenmesine büyük özen göstermiş. Sofra Dergisi'nin yarışmasında kuru fasulye tatlısıyla birincilik almış.

Bu ayki konuğumuz Ayşe Tüter'in sorulara verdiği cevaplar şöyle:

• **Favori malzemeleriniz, en sevdiğiniz lezzetler neler?**

Rumelili olduğum için otları ve zeytinyağlı yemekleri çok iyi biliyorum ve seviyorum. Örneğin zeytinyağlı kerevizi bu mevsimde çok yap-

Ayşe Tüter

MUTFAKTA BİRİ Mİ VAR?

Zevkle yemek yapmanın püf noktaları

- Unla yapılan tatlılara bir fiske tuz konulmalı.
- Limonun suyu zor çıkıyorsa 2 dakika sıcak suda bekletin.
- Tavadaki yağ yandıysa telaşa kapılmadan hemen ocağı kapatıp bolca un veya tuz serpin.
- Kekin üzerine pudra şekeri serpilecekse, kek soğuyunca serilmeli. Aksi halde erir görünümü güzel olmaz.
- Havuç, ıspanak, kabak, lahana gibi sebzeler haşlamadan ziyade buharda pişirilirse daha lezzetli olur.
- Toprak güveç kaplarınızı kullanmadan önce sirkeli su ile yıkayın, toprak kokusu kalmaz.
- Patatesleri pişirirken birkaç damla sirke damlatırsanız patateslerin rengi değişmez.
- Fırında patates yapacaksanız önce 15 dakika tuzlu suda haşlayın.

rim. Kereviz yaparken de farklı malzemeler kullanıyorum. Mesela mercimekli kerevizimi herkes çok beğeniyor. Zeytinyağlı, ıspanaklı kuru fasulye yapıyorum muhteşem oluyor.

• Farklı malzemeleri birleştiren nelere dikkat ediyorsunuz?

Yılların deneyimi ve bir de danıştığım hocalarım var. Çok özenliyimdir bu konularda. Protein, karbonhidrat dengelerini iyi kurmaya çalışırım.

• Başka nelere dikkat ediyorsunuz?

Türkiye’de yaşıyoruz. Herkesin bulabileceği malzemeleri kullanmaya özen gösteriyorum. Damak zevkimize uymayacak uçuk tarifler peşinde hiçbir zaman olmadım. Tarihi bilgileri de sürekli okurum. Anadolu toprak-

larındaki yemek kültürünü, Osmanlı mutfağını yayınlardan çok iyi takip ettim, dönüp dönüp yeniden okurum.

• Geçmiş dönemdeki yemeklerin yeniden ortaya çıkarıldığı bir süreç yaşadık. Bu yemekler günümüze uyuyor mu?

Hepsi uymaz. Nedeni de ortada; yaşam değişti, alışkanlıklarımız çok farklı. Şimdilerde kimse odun kırmıyor, ata binmiyor, uzun yürüyüş yapmıyor. Yağlı kuzu etli yemekler bizim için artık çok ağır.

• Verdiğiniz püf noktalar gerçekten de çok yararlı oluyor. Bu bilgiler nereden?

Pratik bilgilerin çoğunu çocukluğumdan beri biliyorum. Mesela, eskiden çamaşır beyazlatıcılar yoktu, leke çıkarıcılar yoktu, hangi meyve lekesi nasıl çıkar bunu aile büyüklerimden öğrendim. Yumurta kabuklarını biriktirim, toz haline getirir çamaşır makinesine koyarım. Çamaşırları beyazlatıyor. Büyüklerimizin olanakları kısıtlıymış o deneyimleri yaşamışlar.

• Neden ünlü kadın aşçı çok az ama erkek çok?

Ünlü kadın aşçı olmamasının nedeni

çalışma koşulları. Genelde aşçılar büyük otellerde çalışıyorlar. Güç gerektiren işler yapıyorlar, en azından eskiden böyleydi. Bir de aşçılık gece işi.

• Füzyon mutfaklarını nasıl buluyorsunuz?

Ben de takip ediyorum. Çok yeni tat-

lar var. Bazılarını çok beğeniyorum. Türk damak tadına uygun olanlar var. Hayatınıza yeni meyve ve sebzeler girdi ama mesela ben avakado kızartmasını tercih etmem. Anadolu insanı bunu bilmez ve bulup alamaz, bir kere pahalı. Türk mutfaklarını, Osmanlı mutfaklarını yaşatmamız lazım.

Çocukluğundan beri yemek yapanları dikkatle izleyen, okumayı söktükten sonra gazetelerde ilk olarak yemek köşelerini okuyan Ayşe Tüter, Türk mutfaklarının, Osmanlı mutfaklarının yaşatılmasından yana...

TERKİBİ ÇEŞİDLİYE

ENGİNARLI LEVREK

MALZEMELER

- 5 adet enginar ● 1 levrek balığı ● 2 adet soğan ● 1 limon suyu ● 2 kesme şeker ● 1 çay bardağı zeytinyağı ● Tuz ● Karabiber

HAZIRLANIŞI

Soğanları dörde bölün. Tencereye koyun, üstüne enginarları, 2 kesme şekeri, limon suyu, üzerini geçecek kadar su ve tuz koyun kısık ateşte yumuşayınca kadar pişirin. Balığı limonlu su ve karabiberle ovun bir gece dolapta bekletin, ertesi gün haşlayın derisini ve kılçıklarını ayıklayın. Rondodan geçirin, enginarların ortasına paylaşın. Üzerine zeytinyağı gezdirin, bol dereotu serpin, servis yapın.

MALZEMELER

- 500 g. kuşbaşı kemiksiz koyun eti ● 250 g. kıyma ● 1 su bardağı kuru erik ● 1 su bardağı kuru kayısı ● 2 adet dilimlenmiş ekşi elma ● 1 su bardağı badem ● 1 çay bardağı nar ekşisi ● 1 çay bardağı bal ● 1 su bardağı su ● 1 tatlı kaşığı nişasta ● 1 kahve fincanı gül suyu ● Mercimek tanesi kadar misk ● Tuz ve karabiber

HAZIRLANIŞI

Eti tencereye alın kendi suyunu salıp çekene kadar pişirin üzerine nar ekşisi, bal ve suyu koyun suyunu tamamen çekene kadar pişirin. Bir kapta kıymaya tuzu ve karabiber koyup yoğurun. Kiraz büyüklüğünde köfteler yapın. Et suyunu çekip yumuşadığı zaman köfteleri ve bademleri 10 dakika sonra ise erikleri ve kayısıları koyun. 15 dakika pişirin, yarım ay şeklinde doğranmış elmaları tencereye ilave edin. Tencerenin kapağını kapatıp kısık ateşte 25 dakika pişirin. Gül suyunda nişastayı ve miski eritin tencereye ilave edin, bir-iki taşım kaynatın, servis tabağına alın servis yapın.

KADAYIF KASESİNDE SALATA

MALZEMELER

- 2 adet salatalık ● 1 demet roka ● 4 adet domates ● 3 dal taze soğan ● 2 adet yeşil biber ● 6 tane salatalık turşusu ● Tuz ● Karabiber ● Yarım demet nane ● Maydanoz ● Dereotu ● 1 fincan zeytinyağı ● 1 limon suyu ● 200 g tel kadayıf ● 1 çay bardağı sıvıyağ

HAZIRLANIŞI

Salatalık, roka, domates, taze soğan, yeşilbiber, salatalık turşusu, nane, maydanoz ve dereotunu ince ince kıyın bir kapta bir çay bardağı yağla kadayıfı iyice ovalayın. Porsiyonluk kapları yağlayın kadayıfı ortası boş kalacak şekilde kaplara yerleştirin 180 derecelik fırında kızarana kadar pişirin. Soğuduktan sonra fırın kaplarından çıkarın, kase şeklini almış kadayıfları servis tabağına dizin. Hazırladığınız karışımı içlerine pay edin, üzerine zeytinyağı limon gezdirip servis yapın.

Yüksek Devir Parça Boyama Makineleri

